

PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

XXVII. évfolyam 4. szám

BUDAPEST

2018. július-augusztus

Érdekességek honlapunkon: www.presbiteriszovetség.hu

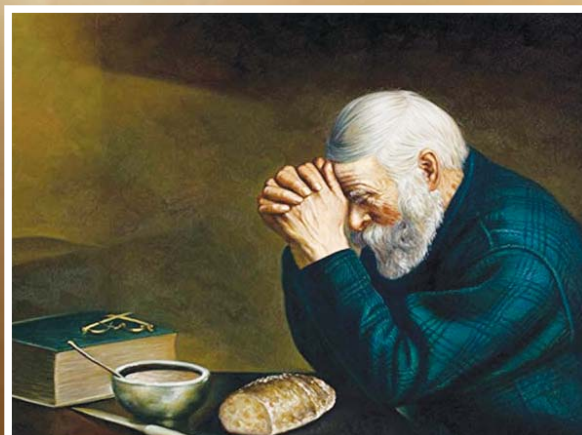
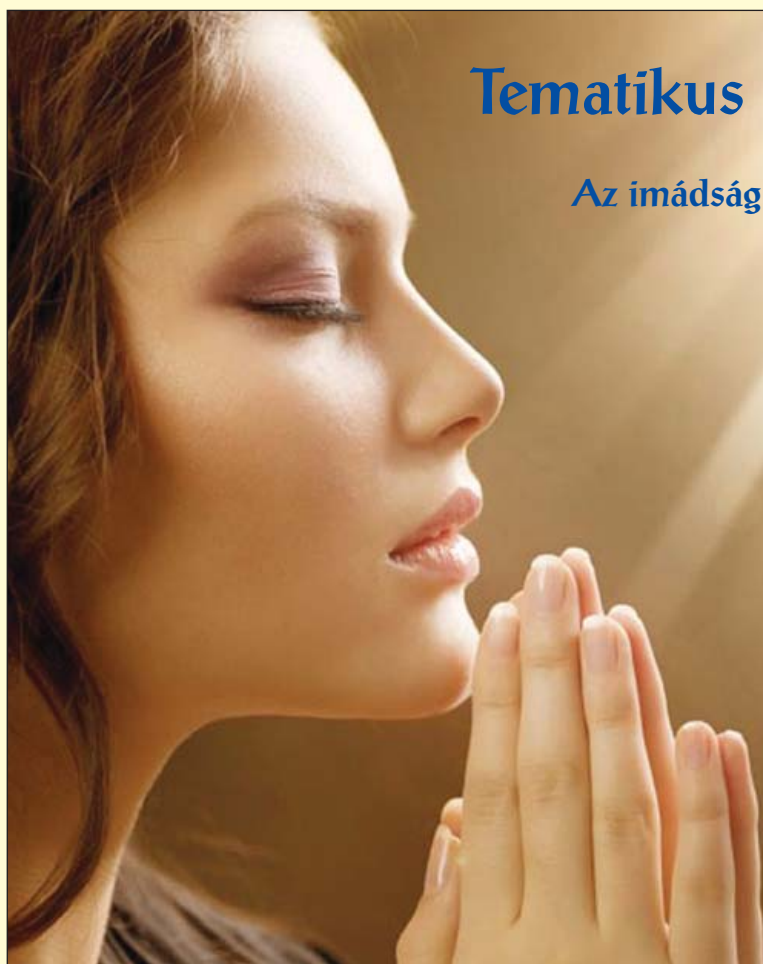

Tematikus szám – az imádkozásról

Az imádság nincs korhoz, életkorhoz, helyhez kötve.

Az ima mindig „kéznél” van!

*Imádkozzatok azért,
hogy imádkozni tudjatok!*
(Charles Spurgeon)

Nagy e szó: Haza

Nagy, nagy e szó, Haza; fogalmában csudálatos, titkos erő van, mely elragadja a lelkemet. Szeretete szülte a történet legragyogóbb jeleneteit, abban lettek sokan dicsőkké, áldottakká s vésték fel neviüket a halhatatlanság oszlopára.

*Szeretve hozzád
Simulok; – érted
Én nem cserélnék
Más idegent.
Oh, mert előttem
E drága földnek
Minden fűszála,
S porszemje szent!*
(Tompa Mihály, 1867)

Tompa Mihály (1817–1868)
református lelkész, költő

Református imakincseinkből (I.)

Ráday Pál (1677–1733), a „kor legnagyobb imádkozójának” lelki hódolásai

A Magyar Református Presbiteri Szövetség nemrég Mezőtúron tartott 21. nemzetközi konferenciája, annak főtémája, az imádság, és a Szövetség 2018. esztendei Imaéve, valamint az idei közgyűlésen egyhangúlag megszavazott *Nemzeti Imanap tervezete* közérdeklődésünk fókuszába állította az imádkozást mint keresztyén életünknek a Biblia, a bibliaolvasás melletti legalapvetőbb tevékenységét. Isten iránti hálával állapíthatjuk meg, hogy hatalmas imakincs, imaörökség letéteményesei vagyunk. Eleink a reformáció koráig visszamenően imádkozó magyar reformátusok voltak, akik az egyéni, személyes és a közösségi élet minden helyzetére, állapotára, életszakaszára vonatkozóan megtanultak prédikátoraiktól és egymástól is életsegítő, támogató, felemelő, hitbeli és nemzeti megmaradásunkat életető *fohászokat, hálaimákat, könyörgéseket, bűnbánati vallomásokat* mondani. A „nagy imádkozók” között a lelkipásztorok mellett ott találjuk arisztokratáinkat, nemeseket, országnagyokat, erdélyi és honi főnemesi családokat, írókat, gondolkodókat egyaránt. Isten iránti hálával van miről számot adni és elköteleződni újra meg újra az *imádság kivételesen szent munkájának és lelki kultúrájának a gyakorlására*. Ez *imapedagógiai célja példánk*. Tudatosítanunk lehet és kell: **keresztyén imakultúra nélkül nem lehet keresztyén Európáról beszélni. Amint nemzeti Biblia nélkül európai és világprotestantizmusról sem.**

RÁDAY PÁL (1677–1733) II. Rákóczi Ferenc kancellárja. Már 1704-ben Rákóczinak belső titkára volt, akit követül többször küldött északi és keleti udvarokhoz. Híres stíliszta és szónok volt. 1707-ben az erdélyi országgyűlés az erdélyi kancellária igazgatójává választotta. 1707-ben Nagy Péter cárnál járt követségben és fejedelme nevében vele szövetséget kötött. 1708-ban jelen volt a trencsényi ütközetben. A szatmári béke után hazajött. Egyike volt a legelső könyvgyűjtőknek, a hungarikákból először állított könyvtárt, ő teremtette meg a híres, ma Budapesten található Ráday-könyvtár alapját. Énekei, melyeket Szenczi Molnár Albert zoltárainak formájában szerzett, a protestáns énekköltészetet új hangokkal gazdagították.

A valamikori *Jugoszláviai Református Keresztyén Egyház (JRKE)* énekeskönyvében az imapéldák között egy vasárnap reggeli imádságát olvashatjuk, de szerepel egy könyörgése a *Királyhágó-melléki Református Egyházkerület (KRE)* által 2007-ben kiadott *Istennel való magányos beszélgetés* c. imaválogatásban is, amit *Visky István* szerkesztett.

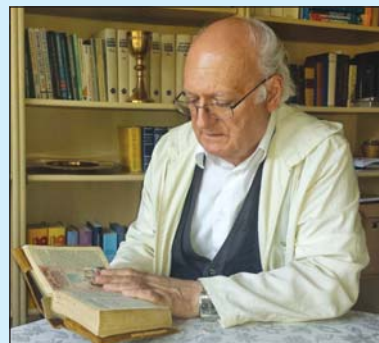
A délvidéki református énekeskönyvben szereplő reggeli imádsága ma is lehet egyéni fohászunk: *Uram, Jézus! Követlek Tégedet, mint Hold a Napot, hogy a Te kegyelmednek sugárral fényeskedjem. Követlek, mint árnyék a testet, hogy valahová fordulsz, lábaid nyomát szüntelen keressenem. Követlek, mint a napkeleti bölcsek a Te csillagodat, hogy előttem menj, míglen megállj az én szívemben, ahol Tégedet találjalak. Követlek, mint gyermek az Ő atyját, mert ha atyám és anyám elhagy is engemet, de Te felvesszes engemet. Ámen.*

A királyhágó-melléki imagyűteményben pedig ezt találjuk tőle: *Felvettem Tetőled a zsoldot, óh, én győzedelmes Hadvezérem, Szent Isten! Midőn keresztségemben zászlód alá esküdtem, és ugyanakkor elpecsételtél Te is engemet magadnak... Óh, édes Bajnokom, Úr Jézus! Add kezembe a Te szent érdemednek fegyverét, és én győzelmesen viaskodhatom; a kevelység ellen a Te szent szelídséggel; a telhetetlenség ellen a Te szegénységgeddel; az irigység ellen a Te buzgó szeretetteddel; a bujaság ellen a Te szenvedésedd; a világi öröm ellen a Te könnyullatásaiddal; a keresztek ellen a Te biztatásiddal; és minden bűneim ellen a Te drága piros vérednek örök életet érdemlő cseppjeivel. Adj bátor, vitézlő szívet, hogy a viaskodásban el ne essem; adjad Uram és nyújtsad a Te kegyelmedet, hogy ellenségeim ellen mind vérig s mind végig jelesen harcolhassak, pályámat megfuthassam, hitemet megtarthassam és vitézkedésem után a győzedelemnek koronáját elnyerhessem. Ámen.* (részlet)

Lelki hódolás című, 21 imát és 23 istenes éneket tartalmazó áhítatos könyve először 1710-ben Kassán jelent meg. *Ravaszh László* „a korszak legnagyobb református imádkozójának” nevezte a pietista kegyességi szellemtől, a szív hitétől és a szíves hittől áthatott Ráday Pált.

Imádkozó lelkülete ma is összeköti szétszabdalt hazánkat, magyar keresztyén-református szíveinket, hiszen végakarata szerint a felvidéki Losoncon temették el, de lelkisége ma is él szerte a Kárpát-medencében.

Dr. Békefy Lajos

Az Ige körül

Úrijjá pap pontosan úgy járt el, ahogyan Áház király parancsolta

DR. VICZIÁN MIKLÓS

Mi vaaan?! – kiáltottam fel pestiesen, amikor olvastam a bibliaolvasó kalauz szerint Áház király uralkodásának történetét a

Királyok második könyvének 16. fejezetében. Ki parancsol a papnak? A király? Ha a király eltér Isten útjáról, akkor nem a papnak a feladata, hogy figyelmeztesse a királyt?

Nem tudjuk biztosan, hogy Úrijjá főpapi tisztséget töltött-e be, de mindenesetre a király bizalmasa volt, és hatalmában állt a templom feletti rendelkezés, és a kultikus rend megváltoztatása is. Ha már ő, akinek dolga lett volna, nem volt tekintettel Isten törvényére, nem akadt a környezetében egyetlen ember sem, aki intette volna őt – s általa a királyt –, hogy ne tedd!

Tekintsünk rá először a történetre, aztán vonjuk le belőle a nekünk, mai presbitereknek szóló üzenetet!

Isten választott népe a szomszéd pogány népek között kis, szorongatott szigetként élt. Földi dimenziókra nézve esélye sem volt megmaradni a hatalmas túlerővel szemben. Minden felől szorongatják katonailag, betörnek az országba, sarcot vesznek, elfoglalnak területeket, s közben testvérharc is folyik a kettészakadt választott nép országrészei között. Izrael már végnapjait éli. Királyai gyakran puccsal jutnak hatalomra, és istentelen, bálványimádó hatalmuk végén gyilkosság áldozatai lesznek. Júda még pár istenfélő király uralma alatt tartja magát. Aki a világtörténelem színpadán tájékozódik, ennyit lát.

Isten szemszögéből nézve van egy nép a népek közt, aki által meg akarja mutatni hatalmát, és teremtési rendjét. Törvényt adott ennek a népnek, elébe adta az áldást és az átkot (5Móz 11,26), és Isten tartja magát a ígéretéhez. Áldás, ha ragaszkodik Urához a nép, átok, ha elfordul tőle. Rendelt papokat és prófétákat a nép tanítására, meg az isteni üzenetek közvetítésére, va-

lamint az áldozatok bemutatására, és rendelt királyokat a rend fenntartására, s az ország védelmére.

Ilyen háttérrel lép színre Júdában Áház. Hívó családba született, hiszen apjáról is, nagypapjáról is Istennek az az ítélete, hogy azt tették, amit helyesnek lát az Úr. De Áház nem követi őket, hanem Izrael királyainak útján jár, „sőt még a fiát is elégette áldozatul azoknak a népeknek az utálatos szokása szerint, amelyeket kiűzött az ÚR Izrael fiai elől. Áldozott és tömjénezett az áldozóhalmokon, a dombokon és minden zöldellő fa alatt” (2Kir 16,3-4).

Minden részletre nem térhetünk itt ki, de azt még mindenképpen meg kell említeni, hogy az ellenséges nagyhatalomhoz, Asszíriához fordul segítségért saját testvérei, az izraeliek ellen, és ezért a templom kincseivel fizetett. Árulásért árulás a 'jutalom': „Rátört azért Tiglat-Pileser, Assíria királya, és megostromolta ahelyett, hogy támogatta volna” – tudhatjuk meg a 2Kron 28,20 tudósításából.

Az assír király – Tiglat-Pileser – elfoglalja Damaszkuszt is, és Áház elmegy hozzá Damaszkuszba, hogy hódoljon előtte. Ott azonban meglátta a damaszkuszi oltárt, s úgy megtetszett neki, hogy azonnal elkészítette Úrijjá pappal a hasonmását Jeruzsálemben, s attól kezdve azon áldozott, sőt a templomból is elvitetett szent tárgyakat az új oltár számára.

***

Nem különb a helyzet ma sem Európában. „Civilizált” módon nem elégetik, de „elvetetik” gyermeküket a jólét és önzés oltárán. Nem a zöldellő fák alatt, de az önmegvalósítás, az élvezetek és a különböző okkult gyakorlatok oltárán áldoznak. A Baál és Aserá kultuszt a szexuális szabadság és a perverzítások gyakorlata váltotta fel. A különböző vallások zavaros keveréke jelenik meg az írott és elektronikus sajtóban. Ez a keresztyénségtől idegen, sőt Isten ítéletét magára vonó élet szemlélet és gyakorlat erős hatással van népünkre is. Ebben a környezetben élnek és tevékenykednek református közösségeink.

Egyházunk alkotmánya az 1. §-ban le-
szögezi: „A Magyar Református Egyház Jézus Krisztus egyetlen egyetememes, keresztyén egyházának része, amely Krisztus testéhez tartozik. Egyedüli fejének az Úr Jézus Krisztust vallja, s a teljes Szentírás alapján hite kifejezőjéül az Apostoli Hitvallást, a II. Helvét Hitvallást (1566) és a Heidelbergi Kátét (1563) fogadja el.”

Mondhatjuk tehát, hogy alkotmányunk szintjén azt valljuk, „amit helyesnek lát az Úr”. Világi környezetünket tekintve azonban mindenképpen – de féltő, hogy gyülekezeti közösségeinkben is – „az áldozóhalmok nem szűntek meg; a nép még ott áldozott és tömjénezett az áldozóhalmokon” (2Kir 15,35).

Ránk, presbiterekre – és lelkipásztorainkra – bízta az Úr Isten a lelki javak sáfárságát. Tőlünk fogja számon kérni, ha beengedjük a templomainkba és gyülekezeteinkbe a bálványimádás bármilyen formáját. Jelenleg Magyarországon a világi törvények nem korlátozzák, sőt esetenként segítik is az igaz istentiszteletet. De lehet, hogy nem lesz mindig így. Éltünk már át ateista diktatúrát, s ahogy látjuk tőlünk nyugatabbra, jöhet még olyan külső kényszer, amikor csak az tud megállni, aki a kősziklára építi a házat, mert a vihar elsodorja a nem kellően megalapozott építményeket.

Péter apostol így figyelmeztet: „Járuljatok őhozzá, mint élő kőhöz, amelyet az emberek ugyan megvetettek, amely azonban Isten előtt „kiválasztott és drága”; ti magatok is mint élő kövek épüljete fel lelki házzá, szent papsággá, hogy lelki áldozatokat ajánljatok fel, amelyek kedvesek Istennek Jézus Krisztus által” (1Pt 2,4-5).

Mikor, hol, hogyan imádkozunk?

„A legnagyobb kitarással, mindenkor, minden helyen és helyzetben és minden dologban emeljük fel imádságunkat Istenhez, hogy mindent Őtőle várjunk, mindenért Őt dicsőítsük, mivel Ő minduntalan okot is ad nekünk arra, hogy Őt magasztaljuk és imádjuk!” (Inst III 20,28). Az ima igazi helye a szívben-lélemben van. Mennyei Mesterünk is azt parancsolta meg nekünk, hogy belső szobánkban beszéljünk Ővele (Máté 6,6). DE az ajkak és az élet imája összhangban kell legyen: „Amikor ajkunkat az Ő dicséretére nyitjuk, akkor egész életünknek kell választ adnia, s életünknek az ajkak imádsásával kell egyeznie!” (Kálvin)

A hit és a tudomány határán (1.)

DR. NAGY MIHÁLY

A hetvenöt éves, gyermektelen Ábrahámnak azt mondja az Úr: menj arra a földre, amelyet mutatok neked, és nagy néppé teszek. Ábrahám hitt az Úrnak, aki ezért igaznak fogadta el őt (1Móz 12-15). Ábrahámot a feltétlen hit ősképeként tekinthetjük. A tudománnyal is találkozunk már a Biblia első lapjain, egy kiemelkedő mérnöki teljesítmény formájában, ami összefonódik a becsvágy, és a sikerességre való törekvés kísértésével. A Babel tornya építésének indítékaként ezt olvassuk: „Gyertek, vessünk téglát, és égessük ki jól! ...

építsünk magunknak várost és tornyot, amelynek teteje az égig érjen; és szerezzünk magunknak nevet” (1Móz 11,3-4). A Babel tornya tervezői és építői maguknak akartak emléket állítani. Ábrahámnak viszont engedelmissége jutalmául Isten ígéri meg, hogy nagy néppé fogja tenni, sőt nevét is nagygyá teszi (1Móz 12,2). Az „égig érő toronyról” pedig azt olvassuk ebben a szelíd humorral tanúskodó mondatban: „Az Úr pedig leszállt, hogy lássa azt a várost és tornyot, amelyet az emberek építettek” (1Móz 11,5).

Az idősebbeknek már az iskolában megtanították az ateista kommunizmus egyik alaptételét, hogy a természettudományosan művelt embernek azért nincs szüksége Istenre, mert a tudomány a legbonyolultabb dolgokra is választ tud adni. A kommunizmus mintaállama, a Szovjetunió közben széthullott, a hit és a tudomány viszonya azonban sok ember életében ma sem felhőtlen. A technikai civilizáció előrehaladásával egyre pontosabban tudunk mérni, egyre messzebb látunk, egyre gyorsabban és egyre magasabbra repülünk. A közgazdaságtan művelői között sokakat meglepett az Easterlin (boldogság)-paradoxon. Sok fejlett országban végzett kutatás eredménye volt az a megállapítás, hogy az anyagi javak gyarapodásával, a jólétiük növekedésével a jól-létiük, a boldogság-érzésünk csak egy határig növekszik, aztán telítésbe jut. Hasonló gondolat körvonalazódik Jézusnak a Hegyi Beszédben elhangzó mondatában: „Nem több-e az élet a tápláléknál, és a test a ruházatnál?” (Mt 6,25).

Szent-Györgyi Albert (1937-ben kapott Nobel-díjat a C-vitamin felfedezéséért) életében a tudomány és a hit jelenlétét mutatja az egyik imájából való részlet: „Uram! Ne hagyd, hogy leromboljam az élet templomát, engedd, hogy hasznomra váljék a tudás, hogy hasznossá lehessenek általa! Adj méltóságot rövid napjaimnak!” Kilencvenhárom évesen hunyt el.

Péter apostol ír arról, hogy a Krisztus örök országába vezető úton való járás közben nem nélkülözhető az ismeret (Károli fordítás szerint: tudomány), amelyet a hit és a szeretet fognak közre (2 Pt 1,5-7). Az itt következő írásokban – a hit és a természettudomány határán haladva – a keresztyén gondolkodást a Bibliából vett példákkal együtt fogjuk bemutatni.

Kenyérsütés

A kenyérsütés kémiaja szerint a lisztet kevés sóval, élesztővel, vagy kovással, és a szükséges mennyiségű vízzel jól összegegyrjük, azaz homogenizáljuk. A kenyértésztát ezután néhány órára félre tesszük, hogy a meleg, tápanyagdús környezetben végbe menjenek benne a biokémiai folyamatok.

Az élesztőben, kovászból levő gombák osztódással, kedvező körülmények között szinte robbanásszerűen szaporodásnak indulnak. A gombák által termelt enzim fokozatosan szén-dioxidra és vízre bontja a lisztben levő óriás keményítő-molekulák kis részét. A jól megkelt kenyér, sütés után több napig laza szerkezetű, rugalmas és ízletes marad.

A boltban vásárolt élesztő: tápoldatban szaporított gomba. A kovász viszont a kenyértészta maradéka, amit a háziasszony a kenyér kiporciózása után a dagasztó-teknőből összekapar. A hatóanyag abban is az élesztőtőgomba. A kovászt a következő kenyérsütésig ki szokták szárítani. Víz nélkül az élesztő-

tőtőgombák nem szaporodnak, de nem pusztulnak el. Az újabb sütés előtt a kovászt apró darabokra törve, langyos vízzel kell összekeverni. A gombák tápláléka: a liszt keményítő tartalma. A szaporodásnak indult kovászt belekeverve a kenyértészta, az egész folyamat újra kezdődik. A kenyér kelesztéséhez a keményítő molekuláknak csak a töredéke alakul át. A keletkező szén-dioxid viszont az egész téstát egyenletesen fellazítja. A kevés kovásznak fontos feladata van. A kenyértészta teljes mennyiségét átalakítja, tápláléknak alkalmasabbá, ízletesebbé teszi.

A Bibliában a kenyér szó első alkalommal

a bűneset után, az Éden kertjéből való kiűzést követően fordul elő: „Arcod verejtékével egyed a kenyeret” (1Móz 3,19). Gabonát Izraelben és Egyiptomban is termesztettek. József a Fáraó udvarában épp az által vált híressé, hogy a hét bő esztendő alatt a bőven termő gabona feleslegét felhalmozta az ínséges időkre (1Móz 41).

A kovásztalan kenyér Izrael életének egy sorsformáló időszakában, az Egyiptomból való kivonulás alkalmával kerül előtérbe. A rabszolgaként dolgoztatott zsidókat a fáraó csak a tizedik csapás, az elsőszülöttek elpusztulása után engedi el. A fáraó éjnek idején hivatja Mózeset és Áront, lelkükre kötve, hogy tüstént induljanak. „A nép ... teknőstől vette vállára a kovásztalan tésztát” (2Móz 34). Így menekültek el Egyiptomból. Tehát már Egyiptomban is ismerték a tészta kelesztését, a kivonulás sietségében azonban nem maradt rá idő. A zsidók az Egyiptomból való kivonulásra – Isten rendeléséből – napjainkban is emlékeznek, kovásztalan kenyérral (2Móz 13,1-3).

A kenyér a legfontosabb táplálék, az együtt elfogyasztott kenyér pedig a közösség kialakításának, ápolásának is rendszeres lehetősége. A „mindennapi kenyér” nem véletlenül került bele a Jézus által elmondott mintaimádságba (Mt 6,11). Jézus a tanítványaival közösen elfogyasztott utolsó vacsorán, a megtört kenyérral és a borral példázza az értünk vállalt megváltó áldozatát (Mt 26,26; 1Kor 11,24).

A kovászról mondja Jézus az egyik legrövidebb példázatot. „Hasonló a mennyek országa a kovászhoz, amelyet vesz az asszony, belekever három mércze lisztbe, míg végül az egész megkel” (Mt 13,33). A három mércze, mintegy 36 liternyi (!) liszt azt példázza, hogy Isten egy csekély emberi közreműködést kér tőlünk, a hatalmas következményt már az Ő ügye. Jézus itt az ember számára nehezen elképzelhető mennyek országát hasonlítja az akkor a mindennapi gyakorlatból jól ismert kenyérsütéshez. Az is igaz, hogy akármilyen kevés kovász, akármennyi tészta átalakításához elegendő. Az Isten országáról máshol azt mondja Jézus, hogy „közöttetek van” (Lk 17,21). Az tehát nem valamikor a távoli jövőben valósul meg, hanem már jelen van, épp úgy, mint a kenyérsütés. A keresztyén ember cselekedeteiből ismerhető fel.

Bízunk kell benne, hogy a társadalomban csak kisebbségben, kovászként jelen levő – nem csupán nevükben – keresztyén emberek szavai, cselekedetei, életük példája át tudja alakítani, jobbá tudja tenni a környezetet, végső soron az egész társadalmat.

Főpapi imádság

„Szenteld meg őket az igazsággal: a te igéd igazság”.

(Jn 17,17)

APOSTAGI ZOLTÁN

Ha ehhez az igevershöz kapcsolódóan Augustinust, vagy akár Kálvint olvassuk, megállapíthatjuk, hogy a birtokba vétel

(Kálvin) mellett a folyamatos megszentelésről, megszentelődésről, illetve annak kéréséről is szól. „Szenteld meg őket...” Ebből következik, hogy Jézus imádságával mindannyiunk számára egyértelműen világossá teszi: a megszentelődés nem az ember műve. Augustinus Tractatusában (CVIII. 2.) ezért is tartja fontosnak hangsúlyozni Pál apostol szavait: „...meg vagyok győződve arról, hogy aki elkezdte bennetek a jó munkát, elvégzi Krisztus Jézus napjára” (Fil 1,6). Mit jelent ez? Nem kevesebbet, mint azt, hogy Jézus azokért, akiket az Atya neki adott, közbenjár, az Atya pedig – Fia könyörgését, esedezését meghallgatva – végzi megszentelő mun-

káját. Ha pedig mindezt megértjük, a kegyelmet értjük meg. Íme a Kegyelmes Isten, aki mindenről gondoskodik, hogy előtte senki se dicsekedhessék (1Kor 1,29). Nem véletlen, hogy az apostol így folytatja: „Az ő munkája az, hogy ti Krisztus Jézusban vagytok. Ő tette nekünk Isten bölcsességgé, igazsággá, megszentelődéssé és megváltássá...” (1Kor 1,30).

Továbbá – a fentiekkel összhangban – fontos hangsúlyozni, hogy az Ige elsősorban a kijelentett Igére vonatkozik ugyan, de közvetve utal magára Jézusra is. Az Atya az Igén keresztül végzi megszentelő munkáját, ugyanakkor ne feledjük a Zsidókhoz írott levél szavait se: „...ezekben a végső időkben a Fiú által szólt hozzánk...” (1,2). A megszentelés tehát a kijelentett Igéhez (logosz) és Jézus személyéhez (Logosz) szorosan, sőt elválaszthatatlanul kapcsolódik. Mindezt az igazsággal összefüggésben is elmondhatjuk, hiszen Jézus mondta: „...én vagyok ... az igazság...” (Jn 14,6), s az Ige, azaz az evangélium is csak Jézusban lehet igazság. (Csak záró-

jelben jegyzem meg, hogy a Jn 17,17-ben és a Jn 14,6-ban az igazság kifejezésére egyaránt az *alétheia* szó található.) Hogy az igazságban való megszentelődésben mennyire központi kérdés Jézus személye, azt éppen főpapi szavai illusztrálják a legjobban: „...én őértük odaszentelem magamat, hogy ők is megszentelődjenek az igazsággal” (19. vers).

Adjunk hálát a mi Megváltónknak, hogy könyörgésével és könyörgésében az Atya elé visz bennünket, hogy mi – a kiváltó okra tekintve kegyelemből és nem cselekedetből! – megszentelődhessünk az Atya dicsőségére!

Baranyai konferencia – horvátországi vendégekkel

Tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek; és íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig (Mt 28,20).

A Magyar Református Presbiteri Szövetség Baranyai Területi Szervezete Kis-köri Konferenciát tartott 2018. május 26-án az ormánsági Sellyén. A református templomban Szénási János lelkipásztor nyitó áhítata után „Engedelmeskedni Jézusnak” címmel ugyancsak ő tartotta meg előadását, melyet kiscsoportos foglal-

kozások követtek, majd szeretetvendégségen vettek részt a megjelentek. A Presbiteri Szövetségről Fóris Györgyné tartott előadást, melyet ének, versszavalás és hozzászólások követtek. Örömminkre szolgált Pál Tamás csányoszrói lelkipásztor szolgálatát és kedves bizonyágtételét hallanunk.

A Horvátországi Magyar Református Keresztyén Egyház presbitériumainak képviselői ez alkalommal Csúzáról, Szentlászlóról, Eszékről és Vörösmartról látogattak el a helyi szervezők meghívásának eleget téve Sellyére, ahol a templom mellett a régi parókia felújított, és a gyülekezeti terem megfelelően kialakított termeiben és helyiségeiben érezhették a keresztyén református egység és közösség Szentlélek által megáldott és ember által szét nem választható eleveenségét. Lelkészeinket Varga György csúzai lelkipásztor képviselte.

Reméljük, hogy a vendéglátást hamarosan horvátországi helyszínen viszonyozhatjuk. A határ menti két régió, Dél-Baranya és az Ormánság közös múltja és hasonló nehéz sorsú jelene teszi különösen aktuálissá a két egyházrész képviselőinek alkalmankénti találkozását. Fontosságát pedig az a közös törekvés erősíti, mely a presbitereken keresztül a bizonyágtétező Lélekről vall otthoni gyülekezeteinkben...

Egy bibliás bíró – Dr. Szabó Mihály

MARGIT ISTVÁN

A szegedi reformátusság története meg lehetőségen töredékes, írásos adatok hiányában nagyon sok részlet a homályba vész. Különösen a kezdeti időszakról, a reformáció koráról maradt fenn kevés dokumentum. Az viszont kétségtelen, hogy a Kőrös, a Maros és a Tisza mentén mindig is virágzó egyházi élet folyt. Luther és Kálvin tanai hamar kedvező talajra letek,

ám hogy nem tudtak nagyobb erővel hatni, az a szűnni nem akaró háborúskodásoknak tudható be.

A hódoltság alá esett Szeged ekkoriban még nem volt katolikus püspöki székhely, nem rendelkezett iskolákkal, papjainak műveltsége sem volt élvonalbeli. Annak ellenére, hogy a városban tizenhét templom és egy zárda állt. A reformátorokat a lakosság zöme örömmel fogadta, tetszett nekik a magyar nyelven folyó igehirdetés. Sok fiatal ment tanulni protestáns fakultásokra, a nagyváradi és gyulai iskolákon keresztül többen kijutottak Krakóba és a lutheri reformáció fellegvárába. Közülük többen hírnévre tettek szert, mint az énekszerző Szegedi Gergely, a tudós reformátor Szegedi Kis István, vagy a nyomdászattal is foglalkozó Abádi Benedek, aki még az Újszövetség fordításával is megpróbálkozott.

A 16. század végén a város lakosságának többsége már református volt. A külső nehézségek ellenére élénk lelki munka folyt itt, nyomda működött, ahol igen sok vallásos iratot adtak ki. A török csapatok kiűzését követően előretört a könyörtelen ellenreformáció, amely megtizedelte a protestánsok számát. Bár a katolicizmus elsöprő erővel hatott, mégis maradt egy maroknyi reformátusság, amely később is átvészelte az idők viharait. Ennek köszönhetően a mai napig négy református gyülekezet működik a városban.

Az ezt követő időszakban a szegedi református egyház élete a századforduló táján indult virágzásnak. Sokan költöztek ide a környékbeli református településekről is. Olyan lelkészek munkálkodtak itt nagy hűséggel, mint a nagy tiszteletnek örvendő Beretzk Sándor, vagy az esperességet is viselő Bakó László. Ez utóbbi idejében igen áldásos tevékenységet folytattak a városban a különböző belmisszói egyesületek, mint a Vasárnapi Iskolai Szövetség, a Bethánia Egyesület, a Keresztény Ifjúsági Egyesület, a Bethlen Gábor Kör, a Lórántffy Zsuzsanna Egyesület, a Soli Deo Gloria Diákmozgalom, vagy a Szegedi Kálvinista Kör.

A gazdag lelki életnek megteremték a gyümölcsei is. Sokan indultak el innen, akik azután tevékenyen részt vettek az egyházi életben és a lelki munkában. Közülük is kiemelkedik dr. Szabó Mihály, a népszerű „bíró úr”, aki az ébredési mozgalom egyik kimagasló egyénisége volt a Tiszántúlon. Ma is hálával emlékeznek rá mind Szegeden, mind pedig Debrecenben, hisz ezekben a városokban különösen is nagy áldással működött.

Szabó Mihály Szegeden született, 1907. szeptember 23-án. Nyolcan voltak testvérek, az édesanyját mélyen hívő, bibliaolvasó, családszerető asszonyként ismerték. Iskoláit szülővárosában végezte, itt érettségizett, majd itt kezdte meg jogi tanulmányait, ahol félévnyi bécsi tartózkodás után kitüntetéssel diplomázott 1932-ben.

A jogi egyetemem lett tanársegéd, ám állását feladva, a bírói pályát választotta. Gyorsan haladt előre a társadalmi ranglétrán, hamarosan a bíróságon elnöki titkárnak nevezték ki, 1939-ben pedig Debrecenbe helyezték át. Itt táblabíró, majd tanácsbíró lett, óriási szaktekintéllyé nőtte ki magát.

A második világháborút követően klerikális tevékenysége mi-

att Szegedre helyezték vissza. Az 1956-os forradalom után igyekezett menteni a felkelésben és a munkástanácsok munkájában részt vettek, ami miatt különösen támadták. Miután a szegedi Tábla megszűnt, a fővárosba, a legfelső bíróságra helyezték át, azzal a céllal, hogy átneveljék. Miután próbálkozásai nem jártak sikerrel, 1959-ben elbocsátották. Rövid ideig ügyvédként működött, majd nyugdíjazásáig különböző szövetkezetekben vállalt jogtanácsosi állást.

Ami a családi állapotát illeti, 1933-ban házasodott meg, és vette feleségül Baksy Sarolta Zsuzsannát, egy református tanító leányát. A Bethlen Gábor Körben ismerkedtek meg, Bakó László esperes-lelkész eskette őket. Házasságukból öt gyermek, négy fiú és egy leány született.

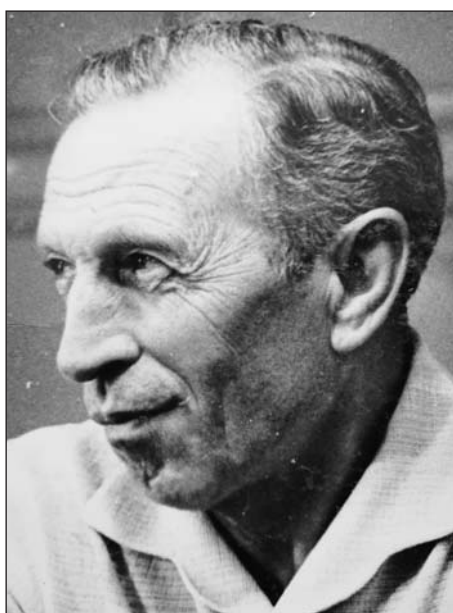
Szabó Mihály egyetemista éve alatt a Soli Deo Gloria Diákegyesület munkájá-

ba kapcsolódott be, amelynek rövidesen az elnökévé választották Szegeden. Krisztussal azonban ekkor még nem volt élő kapcsolata. Egy evangélikáció során jutott élő hitre.

Ezt követően a Bethánia Egyesületben lelt lelki otthonra, ahol bibliaórákat, evangélikációkat tartott. Mély bibliai látásával, igehirdetéseivel nagy elismertségre tett szert. Ő lett a debreceni csoport vezetője, de népszerűsége az egész Tiszántúlon töretlen volt. Tökéletes ellenpárja volt a Bethánia Egyesület ismert vezetőjének, Szikszai Béninek. Amíg Béni bácsi a robbanékonyságával, elsöprő erejű, szuggesztív evangélikációval hatott az emberekre, a bíró úr kifinomult stílusával, világos bibliaértelmezésével nyert meg lelkeket. Míg Szikszai Béni az országot járta, Szabó Mihály területe leginkább Debrecen és környéke volt. Bár kettőjük között – éppen az említett ellentétek miatt – volt némi feszültség, mégis lényegi dolgokban egyetértettek és tudtak közösen munkálkodni.

1948-tól a belmisszói törekvések, így a Bethánia is, folyamatos támadások pergőtüzébe kerültek. A „felébredtek” nemcsak a kommunista rezsim szemében lettek szállkák, üldözni kezdték őket annak szolgálalelkű egyházi vazallusai is. Akiket szép szóval nem tudtak befolyásolni, azokat erőszakkal szorították ki az egyházi, gyülekezeti élet perifériájára. A bíró úr is fokozatosan a

(Folytatás a 7. oldalon)

Emberé a munka, Istené az áldás

DR. GYŐRI ISTVÁN

Régen, amíg nem volt minden gépesítve, a szántóvető ember előkészítette a talajt, tulajdon kezével tette bele a magot, a nagyobb magvakat egyenként, a gabonát a kezével hintve, aztán hazament, imádkozott az áldásért, és örömmel látta, hogy az elvetett magok hogy telnek meg étellel a nedvességtől. Minden kicsírázó magban a teremtés csodáját szemlélte, gyakran kiment megnézni, hogyan nő a vetés, hálát adott minden esőcseppért, külön örült minden megjelenő kalásznak. Az aratás különösen is a hálaadás alkalma volt. Így írja le édesapám, milyen volt az aratás egy református családban a két háború között:

Győri József: emlékezem...

Apám ott állt a búzaföldön, kaszáját fente, vágni készült. Hajnalfény ömlött szét a földön, s kettőjük arca úgy megszépült...

Anyám kötényét megkötötte. Szólt kedvesen: indulhatunk. Zizegve bókolt körülötte az életünk, a holnapunk.

Apám kalapját megemelte,

„Uram, segíts, te légy velünk!”

Csak ima után dőlt a rendbe aranykalászos életünk.

Aztán jött egy nagy változás. A háború után a mezőgazdaság át-szervezése és a gépesítés azt sugallta, hogy a kollektivizálás és a péntis megold mindent. A mezőgazdaság modernizálása valóban megoldott sok mindent, nem kívánom vissza nosztalgiaiból a kézi aratást. Én még voltam marokszedő és kévehordó gyerekkoromban, nehéz munka volt! Mára megoldódott a kenyérellátás, sokszor már szemébe is kerül belőle, sajnos. A rádió sem közli, hogy megynként hol tartanak az aratással. A korábban áldásnak tartott eső a városi ember számára kellemetlen dolog, mert nem lehet a mobilt nézegetve menni a járdán. A boltokban mindent

megkapunk, akkor miért imádkozunk érte? Csak amikor egy dolognak felmegy az ára, mert fagykár volt, belvíz, vagy aszály, akkor jövünk rá, hogy Isten áldása nélkül mennyire hiábavaló a munkánk. Az Úr Jézus így tanít minket Isten gondviseléséről: *Ne aggódjatok tehát, és ne kérdezzétek: Mit együnk? – vagy: Mit igyunk? – vagy: Mit öltünk magunkra? Ilyesmikért a pogányok törnek magukat; a ti mennyei Atyátok pedig tudja, hogy szükségetek van minderre. Keressétek először Isten országát és az ő igazságát, és mindezek ráadásként megadnak majd nektek. Ne aggódjatok tehát a holnapért, mert a holnap majd aggódik magáért: elég minden napnak a maga baja (Mt 6,31-34).* Az Úri Imádságban szerepel a mindennapi kenyér kérése, de ez is könnyen gépiessé válhat, ha nem gondolunk bele, hogy mit is jelent.

A görög katolikus liturgiában szerepel: *„A levegő kedvező hőmérsékletéért, a föld termékenységéért kérünk Téged”.*

Evangelikus testvéreink énekeskönyvében szép aratási éneket találunk (490. ének):

1. *„Véget ért az aratás, / Asztalon az áldás. / Hozzád száll ma, jó Atyánk, / Hála és imádás. / Hű kézzel, bőséggel / Gondoskodtál rólunk. / Köszönetet mondunk.*

2. *Amit Isten megígért / Még Noénak régen, / Hogy amíg lesz ez a föld, / Aratás is létszen: / Im, betölt, mert a föld, / Termését megadta: / Hű a népek Atyja!*

3. *Jó reményben hullt a mag / A föld rejtekébe. / Felsarjadt a zöld vetés, / És az Úr megvédte. / Ő adott harmatot / Az eltikkadt földre, / És úgy lett gyümölcs.*

4. *Alázzuk meg magunkat, / Ha így áld az Isten, / Hiszen jóra érdemünk / Nékünk soha sincsen”.*

Sajnos református énekeskönyvünkől, templomi istentiszteletünkől is kikoptak az áldást kérő és hálaadó énekek. Vegyük elő Szikszai imádságos könyvét és az énekeskönyv régebbi kiadását, ha családi áhitatra imádságot vagy éneket keresünk, mert ezek nélkül mi magunk fogunk megszegényedni, ha végképp elfelejtjük, hogy emberé a munka, Istené az áldás.

Egy bibliás bíró – Dr. Szabó Mihály

(Folytatás a 6. oldalról)

partvonalon kívülre került. Először csak az egyházi tisztségeitől fosztották meg, majd Debrecenből tiltották ki, végül Szegeden sem tarthatott bibliaórákat. Ő azonban nem csüggedt, elment oda, ahova a püspöki-esperesi tiltások ellenére is meghívták, de tartott bibliaórákat szűk családi körben is.

A rendszerváltás után a belmissziói mozgalmak – közöttük a Bethánia is – újrászerveződtek. De alakultak újabbak is. Beindult a lelki munka mind a fővárosban, mind pedig vidéken. A debreceni bethánisták is megelevenedtek, és mintegy busznyian meglátogatták a már akkor igen idős Szabó Mihályt. Nagy örömmel fogadta őket, sőt csendesnapot is tartottak ez alkalomból, ahol maga a bíró úr is szolgált Igével. Később az Erdélyi CE Szövetség vezetői közül is felkeresték őt. Valódi ünnep volt számára a börtönt szenvedett atyafiak kedvessége és szeretete. Hálás volt a testvéri látogatásért, bár a Bethánia Egyesület újraelakulásának gondolatával ő maga nem tudott azonosulni. Az újszegedi református gyülekezetben lelt lelki otthonra.

Hosszú, gazdag életút adatott neki, végül késői öregségben, az étellel betelve adta vissza lelkét Teremtőjének 2000. március 3-án. Felesége négy év múlva követte őt az örök hazába. Viszonylag kevés írásos forrásanyag maradt fenn róla. Annak ellenére, hogy előadásai, igeszolgálati közül többet gyorsírással feljegyeztek – közöttük hűséges titkárnője és lelki testvére, az áldott életű Szitha Margit szorgalmazatoskodott ezen a téren –, nyomtatásban szinte alig jelent meg tőle valami. Életéről, munkásságáról csupán egy-két nekrológ tesz említést, illetve egy kisebb tanulmány. Leginkább a Svájcban élő legidősebb fia, dr. Szabó Pál *Világok mezsgyéjén az Úrral* című visszaemlékezésében rajzolja ki alakja.

A hazai missziótörténet egyelőre még adós maradt abban, hogy feltárja gazdag, szerteágazó munkásságát. Emléke még sokakban él, különösen azokban, akik valamilyen módon részesei voltak a második világháború utáni lelki ébredésnek. Istennek legyen hála és dicsőség mindazért, amit elvégzett közöttünk, és hogy alkalmas eszköz lehetett az Örökkévaló kezében az Ő Igéjének közvetítésében!

„Belém ivódott, hogy van egy gondviselő Isten”

Gyorsinterjú dr. Ritoók Zsigmonddal, a Corvin-lánc kitüntetettjével

KELEMENNÉ FARKAS MÁRTA

Interjúalanyaimhoz intézett első kérdésem majdnem mindig a családfájukkal kapcsolatos, pontosabban azzal, hogy mit hoztak otthonról, ami alapul és kifogyhatatlan kincsesládát szolgál az életükhöz. Így hát megkérdezem: mit hozott otthonról?

– Majdnem mindent. Sőt, azt mondhatom, hogy mindent. Kultúrát, magatartást, erkölcsi értékeket és a hitbe való bevezetést.

Édesapám 6 éves koromban elvitt a Salétrum utcai templomba, s attól kezdve tudtam, mi az istentisztelet. Azután nem hagyhatom ki az elemi iskolai hitoktató tanító néniket, Pócs Lajosné Ili nénit és Izsák Erzsébetet, Erzsike nénit. Akkor nem tudtam, utólag jöttem rá, hogy milyen sokat köszönhetek nekik. Ezután jött a Budapesti Református Gimnázium, amelyet később neveztek el Lónyaynak. Édesanyám katolikus volt, apai ágon viszont a felmenőim többnyire reformátusok voltak. Ebből azonban soha nem támadt otthon konfliktus. Egyébként éppen a katolikus édesanyám ragaszkodott ahhoz, hogy református gimnáziumba járjak. És azt is neki köszönhettem, hogy belém ivódott, hogy van egy gondviselő Isten.

A Lónyay nagyon jó iskola volt?

– Nekem és mindazoknak, akik oda jártak, nagyon sokat adott. A *Lónyay legendája* című könyvünkben, ha megjelenik, olvashatják, hogy mit jelentett az az iskola.

Hogyan lesz az ember latin-görög-magyar szakos tanár? A Lónyayban tanult latint és görögöt?

– Látszólag véletlenül múlt: nagynéném, Ritoók Emma bölcsészkaron végzett, és amikor már nem volt szüksége a latin könyvekre, nekem adta őket. Kamaszként felébredt az érdeklődésem, hogy mi lehet azokban a könyvekben. Meggyőződésem, hogy „Valaki” úgy intézte, hogy ezen az úton induljak el.

Nagyon szeretett tanítani. Ön a szememben kiváló példája annak, hogy a keresztyén ember igazi pedagógiai módszere az életpélda, az egyéniség, és persze az alapos tudás.

– Igen, a tanítás nekem életszükséglet. Tudom is, hogy miért: mert ennek így kellett lennie. Ostrom alatt kezdtem, amikor az öcsémet, Ritoók Palit én tanítottam, szabályosan, ahogy engem tanítottak az iskolában a tanítóbácsik. Azóta is, ha csak lehet, mindig tanítok. Most már szervezeten persze nem, de a szívemben őrzöm a tanítás örömét. De visszatérve a tudományos munkához: teológiai irodalommal kevesebbet foglalkoztam – bár voltak görög egyházatyák, akik nem írtak kevesebbet, mint azok, akik latinul írtak –, de engem első sorban a latin, majd a görög

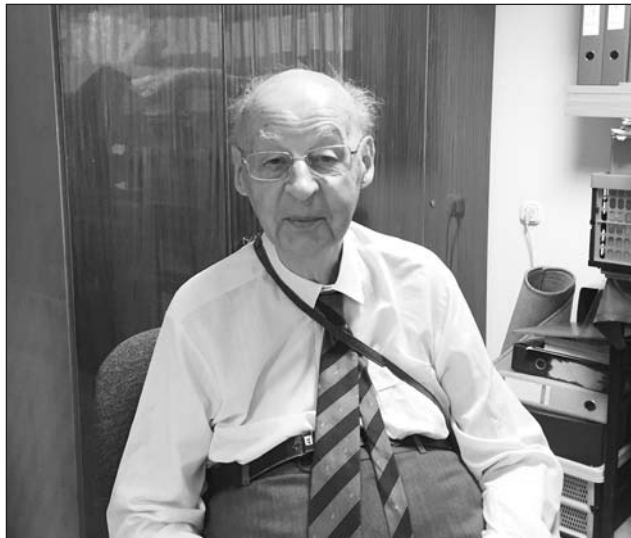
kultúra érdekelt. Az érdeklődésem aztán az Eötvös Kollégiumban erősödött meg és teljesedett ki, ahol Szabó Árpád varázslatos egyéniségével szemben nem volt mit tenni: az ő hatására kezdtem el a görög irodalommal, azon belül is az epikával, majd a tragédiával foglalkozni. De életem során soha nem én döntöttem el, hogy mit csináljak, hanem mindig a kapott feladatok voltak, amelyek rám találtak, és amelyeket meg kellett oldanom. Így kezdtem például behatóbban foglalkozni az ókori latin és görög irodalom hatásával a magyar irodalomra. Ez a gimnáziumban kezdődött, amikor kiírtak egy pályázatot azzal a címmel, hogy *Arany János és a görög epika*. Arra én is benyújtottam a pályázatomat. Később aztán készült munkám arról, hogy hogyan hatott Homérosz Magyarországon, aztán Homérosz hatását gondoltam végig Aranyra. Arany nem csak zseniális művész volt, hanem művészetének a tudósa is, ahogy Kodály fogalmazott. Ho-

gyan látta Arany Homéroszt, és hogyan hatott ez az ő költészetére? Arany nagyon modernül látta a kérdést: szerinte a mesemondó mindig párbeszédben áll a közönséggel. A homéroszi költészet előzményei is így alakultak. Mindnyájunk előtt ott van ez a „felkincsel” anyag, ahogy Arany kifejezi, aztán jön egy nagy művész, aki a kicsik vállán áll és így alkotja meg a felkincsel anyagból a nagy művet.

A bibliai erkölcs alapja – ha szabad így fogalmaznom – a hűség. Tanár Úr ennek az iskola-példája. Kálvin tér, presbiterség – manapság, azt hiszem, pártját ritkítja, hogy valaki ebben a na-

gyon nagy választékban, amelyet a főváros kínál gyülekezetben és lelkészben, hűségesen kitarson a kamaszkorában választott egyházközsége mellett, majd presbiterként, illetve főgondnokként „lehúzott” fél évszázad után még mindig örömmel odaálljon a bejáratához és köszöntse az érkezőket.

– Gyerekkoromban vasárnap nem szerettem korán kelni. A Kálvin téren tízkor kezdődött az istentisztelet, nem korábban, mint a Salétrum utcában. Ilyenkor, ha elaludtam is, suttuyomban beosontam, és a nagy tömegben nem vették észre, mikor érkezem. Aztán '48-ban hívott valaki a KIE-be, ami az életemben fontos lett. Mint a tündér a mesében, aki akkor jelenik meg, amikor szükség van rá, aztán eltűnik. A Kálvin téren összetalálkoztam az idősebbik, akkor még fiatal Hajdu Zoltánnal, aki a Kálvin téri ifjúsági gyülekezetbe hívott. Pásztor János volt akkoriban ott a segédlelkész. Azóta ott vagyok. Sok lelkész prédikált ott: Ravasz, Bereczki, Tóth Károly, Hegedűs Lóránt – változatos lista. Válságok, problémák, fájdalmas dolgok is voltak, de Isten végül mindig segített: küldött embereket, akik nekem igen sokat jelentettek. 55 évig, 2011-ig voltam presbiter. Akkor kértem, hogy ne válasszanak többé, minden szolgálatot elvállalok továbbra is, csak ne kelljen presbiteri gyűlésekre járnom.

V. Presbiteri Családi Nap

Legyetek éberek! – ezzel a címmel került megrendezésre az V. Presbiteri Családi Nap a Kárpátaljai Presbiteri Szövetség szervezésében június 10-én Péterfalván. Istenünk kegyelméből egy csodálatos napra emlékezhetünk vissza. Egy nap, ami egy kicsit

más volt a már megszokott konferenciáknál. Ezen a napon együtt lehetett a presbiter családok apraja és nagyja. Közel négyszázan voltunk együtt az Úr lábainál.

Az alkalom *Páll László* beregrákosi lelkész áhítatával kezdődött, aki arról beszélt, mennyire fontos, hogy legyenek bizonysgátév presbiter családok, akiknek a pusztja jelenléte beszél az Úr Jézus szeretetéről. Külön öröm és megtiszteltetés volt számunkra, hogy jelen voltak és köszöntöttek bennünket a Magyarországi, Erdélyi, Királyhágómelléki Presbiteri Szövetség küldöttei: *Dr. Viczián Miklós, Dr. Szabó Dániel, Pályi József és Tóth András.*

A főelőadónk *Gál Lajos* volt, aki Szeghalomról érkezett közeink, és a „Legyetek éberek” témában próbálta buzdítani, báto-

ritani a megjelenteket. Az előadás kiscsoportos beszélgetésekkel folytatódott, ahol az elhangzottak kerültek megbeszélésre. A jól megéhezt családokat ezek után finom sertés- és birkapörkölt várta egy közös ebédre. A délutáni programba a gyerekeket várták vissza a kézművesek (fafaragók, arcfestők, gyöngyfüzők). Ezen kívül még lehetett légvárazni és különböző csapatjátékokban részt venni a gyerekeknek. A felnőttek délután meghallgathatták a Borzsa-Vári népi együttest és részesei lehetek a presbiterképzésen résztvevők okleveleinek az átadásában.

Az alkalom végén pedig *Gál Lajos* testvérünk záró áhítata következett, ami arról szólt, hogy milyen veszélyei vannak, ha az ember nem éber, és milyen lehetőségek vannak, amik ébernek tudnak bennünket tartani.

Nagyon hálásak vagyunk Istennek ezért a napért, a testvéri találkozásokért, az isteni Szóért. Hisszük, hogy Őbenne gazdagodva térhetett mindenki haza a maga hajlékába.

Legyen mindenért Istené a dicsőség!

„Belém ivódott, hogy van egy gondviselő Isten”

De azóta is végzi mindazt, amit a Jóisten Maga elé hoz, derűvel és szeretettel, híven ahhoz a jelmondatához, hogy „Ha az ember az egyházban van, akkor nem teheti, hogy ne szolgáljon”. Nos, számtalan magas elismerést kapott tudományos munkásságáért, és – ezt talán nem csak én gondolom hozzá – végtelen szerettségéért, szeretetteljes egyéniségéért, amely szemmel láthatóan akkor boldog, ha adhat. Ismeretet, tudást, bátorítást és szeretetet. Legutóbb a kivételesen nagy elismerést jelentő Corvinláncot kapta meg. Hadd tudjunk meg erről kicsit többet, sőt, ha nem kérek lehetetlent, a többi kitüntetéséről is szóljon pár szót.

– Minden kitüntetéstől félek, és nem szeretem, ha kitüntetnek. Mindig végiggondolom, hány ember lett volna érdemesebb a kitüntetésre. Másrészt én egész életemben azt csináltam, amit szeretek: azért meg nem kell engem kitüntetni... Vannak viszont „kitüntetésem”, amelyekre büszke vagyok. Ilyen az, hogy egy 50 évvel ezelőtt érettségizett és immár 13 éve meghalt tanítványom özvegye írt nekem, és gratulált a Corvin lánchoz, mert, mint írja, a férje olyan sokat mesélt rólam. Ezt a kitüntetést nem csak köszönettel veszem, de kedvelem is.

Végül, de nem utolsó sorban, olvasóink szívesen megtudnának

valamit arról, hogyan történt a Magyar Presbiteri Szövetség megalapítása, amelynek első elnökéként – gondolom – izgalmas időszakot tudhat maga mögött.

– A Presbiteri Szövetségnek volt egy elődje, de azt – a többi szervezettel együtt – 1948-ban feloszlatták. Jóval később *Tóth Károly* püspöknek támadt az a gondolata, hogy újra meg kellene alakítani. *Nagy Tibor*, akkori egyházkerületi főjegyző kapta a feladatot a megvalósításra. Engem kért fel az első elnökségre, ám – őszintén szólva – én az alatt az egy év alatt semmit sem csináltam, viszont utánam *Balla Tibor*, aki hosszú ideig volt elnök, nagyon sokat tett a szervezetért. Amikor ő meghalt, az öcsém, *Ritoók Pál* vette át a funkcióját. Ővele alakult a Szövetség országos szervezetté. Utána lett elnökünk *Szabó Dániel*, majd őt követte *Szilágyi Sándor*, és most *Viczián Miklós*. Azzal természetesen egyetértettem, hogy a határon túli magyar presbiteri szövetségekkel testvérszervezetként működünk együtt.

Most is tevékenykedik a Szövetségért: hiszen tagja a Presbiter című újság szerkesztőbizottságának, és színvonalas, jó cikkekkal gazdagítja a lapot. Köszönet ezért, és köszönet a példáért, amelyet életével és munkásságával a magyar reformátusoknak mutat!

Áron és Húr tartotta Mózes imára emelt kezét

Országos presbiteri konferencia Délvidéken

Jól ismert a történet a pusztai vándorlás korából. „Eljött Amálék, és megtámadta Izráelt Refidímben” (2Móz 17,8 kk). Mózes, Áron és Húr a domb tetején imádkozik, miközben az izráeli sereg a völgyben harcban áll az ellenséggel. Amikor Mózes imára emelt keze elfárad, Áron és Húr tartják, mert a harcoló sereg győzelme a lelki vezetők kitartó imádságától függ. A presbitereknek is így kell támogatni a lelkipásztor szolgálatát, mert csak együttes munkájuk vezet lelki győzelemhez a gyülekezet életében.

alapján rátért, hogy lényegében a presbiteri szolgálat: sáfárság, és Jézusnak a jó sáfár példázatát (Lk 12,42-44) alapul véve fejtegette ki, hogy a jó sáfár a ház gondos felügyelője, akinek a feladata nem csupán az anyagi javak gondozása, hanem a személyekről való gondoskodás is a szolgálatának fontos része. Bár a sáfár az urának tulajdona, rabszolgája, az ura által szabott rend határain belül nagy önállósággal és felelősséggel kell dolgoznia. Az előadás második részében a *Lélek gyümölcse* (Gal 5,22-23) fel-

Rád ki számíthat? – tette személyessé a kérdést nyitó áhítatában *Harangozó László* szabadkai lelkipásztor a Szerbiai Református Keresztyén Egyház presbiterének konferenciáján, a pünkösd előtti szombaton, Bácsfeketehegyen.

Az áhítatot követően a Magyar Református Presbiteri Szövetség (MRPSz) képviselőjében megjelent *dr. Szilágyi Sándor* korábbi, és *dr. Viczián Miklós* jelenlegi ügyvezető elnök előadásai hangzottak el. Dr. Szilágyi Sándor az MRPSz működését ismertette gazdagon illusztrált előadásában. Megismerhettük a Szövetség újkori történetét, szervezeti felépítését, és kiterjedt szolgálatát mind Magyarországon, mind pedig a jelenlegi országhatáron kívül élő magyar reformátusság körében. Ez utóbbi vonatkozásban – ahol van – ott a helyi presbiteri szövetséggel tartja a kapcsolatot az anyaországi szövetség, nevezetesen a felvidéki, a kárpátaljai, a királyhágómelléki, az erdélyi, és a nyugati szörvány-magyarság presbiteri szervezeteivel. Bátorította a jelenlévő presbitereket és lelkipásztorokat, hogy hívjanak életre Szerbiában is presbiteri szövetséget.

A következő előadásban dr. Viczián Miklós a Szerbiai Református Keresztyén Egyház Alkotmányának a presbiterekre vonatkozó 24. paragrafusából kiindulva mutatta be, hogy a presbiteri szolgálat a) hitvallás szerinti bizonyosságából, b) a belső egyházi élet igazgatásából, c) a küldetésének betöltéséből, d) és a gyülekezet anyagi ügyeinek kezeléséből tevődik össze. Ezek

sorolása alapján javasolta minden presbitérium számára, hogy tartsanak *lelki zárszámadást* legalább egyszer évente, aminek során a *Lélek gyümölcse* felsorolását alapul véve önvizsgálatot lehet tartani, s ha kell, változásokról dönteni.

A két előadást követően a témák megbeszélése következett, különös tekintettel arra, hogy a Szerbiai Presbiteri Szövetség milyen szervezeti formában tudna megalakulni, és leghatásosabban működni. *Halász Béla* püspök úr és *Székely Károly* egyházkerületi főgondnok úr vállalta, hogy egy alapító okirat tervezetet állítanak össze – figyelembe véve a kárpát-medencei többi presbiteri szövetség alapszabályát is.

A magyarországi előadók átadták a magukkal hozott négykötetes *Tematikus Presbiteri Füzetek* (könyvek) 100 példányát, valamint a *Presbiter folyóirat* pünkösd számat azzal a reménységgel, hogy ez az irodalom is segíteni fogja a szerbiai magyar presbitereket szolgálatuk tökéletesebb végzésében, és a hitbeli, ismeretbeli növekedést is szolgálni fogja.

Az egész délelőttöt kitöltő program után a résztvevőkről közös csoportkép is készült a konferencia központ udvarán, majd a bőséges ebéd közben asztalmelletti beszélgetéssel fejeződött be a presbiteri konferencia programja.

Dr. Viczián Miklós
az MRPSz ügyvezető elnöke

A Pápai Református Teológiai Akadémia pótfelvételt hirdet

a 2018/2019-es tanévre református teológia osztatlan és katechéta-lelkipásztori munkatárs alapképzési szakjaira, állami finanszírozású és költségtérítéssel készítésre, valamint felvételt hirdet református hit- és erkölcsoktatói szakirányú továbbképzési szakjára is.

**További információ: www.prta.hu, 89/312-331.
Jelentkezési határidő 2018. augusztus 17.**

„Tegyetek tanítványokká minden népeket..”

Pedagógusnapi istentisztelet Gödöllőn

Június második vasárnapján a Gödöllői Református Templomban ünnepi istentiszteleten köszöntöttük egyházközségünk pedagógusait: óvónőket, tanítókat, gimnáziumi tanárokat, a diakóniai intézmények munkatársait. Közös énekünkben a 148-as zsoltárban, majd a 377. dicséretben megfogalmazódott az ünnepi alkalom fontos üzenete, a köszöntés és a dicséret: „Hogy az Igének hallgatói / Légyünk megtartói, / Mely szívünkben gyökeret verjen, / Gyümölcsöt teremjen”.

Balogh Tamás lelkész úr hangsúlyozta, hogy összhang van az Ige és a pedagógusainkat köszöntő szándék között (Pál levele a Rómabeliekhez 16,1-15). Pál felidézi a régi embereket mint testvéreket Isten országában. Ez a tanítás az összetartozás Igéje: a közös hit egy családdá tesz. Pál felsorolásának fontos része erre a családi kapcsolatra utal: „...Ajánlom nektek ... Főbét ... mert ő is sokaknak lett pártfogója, nekem magamnak is”. A közösség – a múlt idővel is dacolva – a szeretet csatornája, forrása, az egyéni különbségek pedig gazdagítják azt. Köszönjük pedagógusainknak, hogy egyenként is gazdagítják gyülekezetünk közösségét.

Gombos Viktor gondnok úr Máté Evangéliumának 28. fejezetéből jól ismert versszakot idézett: „Nékem adatott minden hatalom mennyen és földön. Menjetek el tehát, tegyetek tanítványokká minden népet... és íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig”. Súlya van Jézus missziói parancsának – hangsúlyozta a gondnok úr. Hányszor kellett (volna) Jézus mellett bizonyosságot tennünk?! Utólag tudjuk, hogy féltünk megtenni akkor, ott, azokért az emberekért. Köszönet a pedagógusoknak, akik ezt megtették!

Nyugdíjas tanárként eszembe jutottak Gárdonyi Géza verssorai: „Mikor először lépsz az iskolába, / legyen arcodon Jézus nyájasága, / szólítsd köréd a kisgyermeket...” (Kezdő tanítóknak).

Dr. Judák Endre a Presbiteri Szövetség nevében köszöntötte a meghatódott ünnepeltek. Az elmúlt évek gyakorlatához híven a „virágcsokor” a Szövetség új, pedagógusoknak szóló kiadványa volt: *Az Úr érkezése*. Eddig minden kötetet országszerte örömmel

fogadtak a pedagógusok, érésnek indult tehát a templom és iskola összhangjának lelkülete.

Gondolatai végén *Füle Lajos*: Pedagógus című versét mondta el, majd a kórusunk énekével zárult az ünnepi istentisztelet: „Áldjon meg téged az Isten...”.

A szeretetvendégségen belelapoztunk és olvastunk a virágcsokorként kapott kötetet. *A Lélek gyümölcsei* csodálatos hitvalló írásait olvasva újból éreztem: a pedagógusnak megadatott a gyermeki lélek kimunkálásának csodája. W. A. Wardt ezt írja: „A nagyszerű tanár inspirál”, C. G. Jung szerint „Tisztelettel gondolunk vissza nagyszerű tanárainkra, de hálát csak azok iránt érzünk, akik megérintették a lelkünket”. A Lélek gyümölcsei fontos állomásai a lélek megérintésének: a szeretet, az öröm, a békesség, a türelem, a szívesség, a jóság, a hűség, a szelídség, és az önmegtartóztatás (Gal 5,22-23).

A Szövetség füzetének fontos és kedvelt fejezete az *Istenkeresés a magyar irodalomban*, mely a reformáció korától a XX. század végéig 22 magyar költő, író portréján keresztül ismerteti meg a hit útján járó, (vagy járnak akaró) istenkereső, olykor vívódó embereket.

Több volt egrri kolleganóm kifejezte, hogy a középiskolás diákok számára nagyon fontos megismertetni ezeket a költői utakat, hiszen a kamaszkori kételkedés a hitre jutás első fontos lépéscsoje. Merjenek kételkedni a tizenévesek – erre is tanítanak a költők vilomásai.

Tegyük hozzá a bibliai etióppal összhangban: „Hogyan érthetem, ha valaki meg nem magyarázza?!”

Köszönet és hála azoknak a munkálkodóknak, akik sokat tesznek azért, hogy református Káténk továbbra is összeköthesse népünk életében az évszázadokat, a mában a gyülekezeteket, hogy a *templom és iskola* szerves egység legyen.

„Szentlélek, végy körül bennünket, / Szenteld meg szívünket!”

Snekszer Károlyné

ny. középiskolai tanár, a gödöllői egyházközség tagja

Tisztelt Judák Endre!

Iskolánk pedagógusai nevében köszönjük az Úr érkezése című pedagógusnapra készített ajándékot.

Jó érzés, igazi feltöltődés, megerősítés volt olvasni a Lélek gyümölcseiről szóló magyarázatokat, az irodalmi áttekintést.

A nyári szünetben időnk és lehetőségünk van elvégzett feladataink értékelésére, a jövő tanév tervezésére. A pedagógusoknak presbiterektől kapott kiadvány segít kellő távolságból látni felelősségünk és örömünk, mivel „A világ legértékesebbjével: az emberi testtel, lélekkel és értelemmel foglalkozunk, mégpedig fejlődésük legfogékonyabb korában.”

Hálásak lehetünk Igazgatónőnknek, hogy mindig példamutatóan igazgatja iskolánkat, összetartja közösségünket, megtapasztalhatjuk a Lélek gyümölcseit a mindennapokban.

Befejezésül fogadjon szeretettel egy anekdotikus feljegyzést arról, ahogy az idős Erkel Ferenc visszaemlékezik a Himnusz zenéjének megírására: „Csend van. Ülök és gondolkodom: hát hogy is kellene azt a himnuszt megcsinálni? Elém teszem a szöveget. Olvasom. Megint gondolkodom. És amint így elgondolkozom, eszembe jut az én első mesteremnek a szava, aki Pozsonyban tanított. Azt mondta: fiam, mikor valami szent zenét komponálsz, mindig a harangok szava jusson először eszedbe. És ott a szoba csendességében megzendülnek az én fülemben a pozsonyi harangok. Áhítat száll meg. A kezemet a zongorára teszem, és hang-hang után olvad. Egy óra sem telik belé, megvan a himnusz...” (Gárdonyi Géza: Erkel emlékkönyv. 1910.)

Hálás köszönettel és üdvözlettel:

Gróf Szabolcsné, Ildikó

alsós igazgatóhelyettes, könyvtáros

Gödöllői Damjanich János Általános Iskola

A 21. Kárpát-medencei Presbiteri Konferenciáról jelentjük

Az én házam imádság háza

DR. BÉKEFY-RÖHRIG KLAUDIA

A nagykunsági reformátusság vidéki környezetében, Mezőtúron került sor az idei, sorrendben 21. Kárpát-medencei Presbiteri Konferenciára, melynek fő témája ez volt: *A református presbiter imádságos élete*. Míg kint a mezőn a szép időben folyt az aratás, mi bent a Gál Ferenc Főiskola Kollégiumában imádkozó közösségben voltunk együtt. Nagykunság az ország szívében, sőt a Kárpát-medence közepén helyezkedik el, ott, ahol a Tisza, a Kőrösök és a Berettyó találkoznak. Ebben az egyházmegyében már korán, 1530-ban elindult a reformáció. Az alföldi reformáció mintegy 50 gyülekezetet tömörített ezeken a vidékeken. Többek között Szegedi Kiss István szolgált itt és alapított iskolát, amely a debreceni kollégium telephelyeként működött és tartotta fenn önmagát évszázadokon át. Napjainkban is élénk a református iskolaélet itt, hiszen a mezőtúri gyülekezetben iskola, óvoda és idősök otthona működik. A helyi újjvárosi és belvárosi lelkészhaszpárok, akik konferenciánkon az esti áhítatokkal szolgáltak, arra kérték a konferencia résztvevőit, hogy ők is imádkozzanak a gyülekezet alkalmiért, különösen a bibliatáborokért, a nyári ifjúsági gyülekezeti táborok résztvevőiért, vezetőiért. Szolgáljon itt ennek a beszámolónak mindjárt az elején ez emlékeztetőül: *Imádkozunk egymásért!*

Nem volt nagy létszámú a konferencia, de a női és férfi presbiterek egyaránt szívvel-lélekkel összpontosítottak a konferencia fő témájára, amely így is megfogalmazható: *„Milyen a református presbiter imaélete?”* Az imádkozó szolgálatra nyitott jelenlevő presbiterek négy kisebb létszámú reggeli bibliai-, és imaközösségben kerültek még közelebb egymáshoz, amiket *dr. Viczián Miklós, dr. Judák Endre, Victor István, dr. Békefy Lajos* vezetett. *Dr. Szabó Dániel*, a Szövetség nemzetközi tanácsadójának megfogalmazása szerint az ilyen konferenciák „seregszemlék” a 110. Zsoltár 3. verse értelmében, ahol arról az összegyülekezésről van szó, amely önként történik, s a jelenlévők „szent öltözetben” olyanok az Úr szemében, mint a hajnal méhéből feljövő friss harmat.

A tartalmukban és lelkületükben nagyon gazdag előadásokból csak egy-egy gondolatot tudunk felvillantani, s reméljük, hogy

lapunk hasábjain, illetve a Szövetség honlapján bővebben megismerhetjük ezeket. *Dr. Tóth János*, a Missziói és Diakóniai Bizottság elnöke javaslata nyomán a Reformáció 500. éves jubileumát követő 2018. évet az IMÁDSÁG ÉVÉNEK jelölte meg a Szövetség. Előadásában az erdélyi és királyhágó-melléki testvéreinkkel az utóbbi tíz évben szorosra fűzött kapcsolatokról adott számot színes képanyag kíséretében. Ravasz László püspök imádságról szóló tanulmányából idézte: *„Az imádságban csodálatos kicserélődés történik. Isten akaratát a magunk akaratává tesszük... nem mi adjuk tudtul Istennek, hogy mi mit akarunk, mert azt Ő úgyis jobban tudja, hanem azt tanuljuk meg, hogy Isten mit akar tőlünk.”* Ehhez kapcsolódik a *Nemzeti Imanap létrehozásának javaslata a Szövetség közgyűlési határozata értelmében*, ami az óra parancsa. Ezt is hangsúlyozta *dr. Békefy Lajos* előadásában, aki az *egyéni* és a *nyilvános* ima mellé odahelyezte a *testületi* imádságot, mint újabb imaformát. A *református imakultúra* bibliai alapjairól és történetéről, valamint az imapedagógia fontosságáról is szólt prezentációs előadásában. Szemléletes képpel utalt rá: az ima mindig kéznél van, s mint kezünk öt ujjá, ötféle formában gyakorolhatjuk: kérés, könyörgés, hálaadás, magasztalás, bűnvallás formájában. *Dr. Judák Endre* előadásában utalt a tanulás és a tanítás feszültségére imaéletünkben. Jézus is tanította a tanítványokat imádkozni, de tette ezt főpapi tisztében hatalommal, közbenjáró könyörgésekkel. Sok gyakorlati példával szemléltetett mondanivalója bizonyosságtétel is volt az imában elkért szolgálatok hit-, és közösségépítő hatásáról. Külön örömünkre szolgált, hogy erdélyi, királyhágó-melléki, délvidéki, s rövid időre kárpátaljai testvéreink is velünk voltak.

Az előadók gazdag képanyaggal, vagy szemléltetett bibliai Igékkel (Mk 11,15-17), imatapasztalatokból merített példákkal (Mt 6,5-15), s az egyszerű előadás módszerével (Róm 8,26-27) emelték ki mondanivalójuk lényegét, s a kitűnő technikai felszereltség (hangosítók, kivetítők) is biztosította a jó „vételt”.

Az imádság házat, egyházat és hazát formáló összetett hatásáról szólt *Derencsényi István* tiszántúli főjegyző. A *hallgatni – meghallgatni* tudás fontosságát hangsúlyozta tanító és motiváló erejű előadásában *dr. Szabó Károly*. A látogatás és az imádság összefüggéseiről szólva a *presbiteri időtized* jelentőségéről, a teljes szívvel végzett odaadó látogatásról, s az imádságról mint munkáról is számot adott. Valamennyi megszólaló hangsúlyozta, hogy a *református presbiter számára az igeolvasás és az imádság szorosan összefügg egymással. Nincs imádság Ige nélkül és nincs Ige imádság nélkül.* Szegedi László generális direktor az Erdélyi Egyházkerületből tette fel a kulcskérdést: *„Tudunk-e imádkozni?”* Bizonyára nem – vagy csak annyira, amennyire a vallásos ember egyéb vallási szokásai között ezt is gyakorolja. Gyermekkori szép „2 i betűs” történetét vallotta meg. A beszélni tanuló kisfiú első szava nem a mama, vagy anya volt, hanem egy I betű. Imádságra kulcsolt kézzel csak

A 21. Kárpát-medencei Presbiteri Konferenciáról jelentjük

annyit mondott: „I”. Hosszú idő eltelte után ez az I betű újabb jelentést kapott, s ez nem volt más, mint Isten neve. Ezt a két újatvalót kapta élete útjára: *imádság és Isten*. A Szentírás sokféle imádságra mutat rá, de a legjellemzőbb vonása az őszinteség (Dávid zsoltárai), a bizalom és a hálaadás (Magnificat) – hangsúlyozta szemléletes igehelyekkel gazdagon színesített mondanójában *dr. Pecsuk Ottó*. A református ember mindig hitvallásaink szerint (HK és II. HH) gyakorolja az imádság kegyelmi ajándékát, hálaadással és megragad minden alkalmat Isten magasztalására, dicsőítésére. Erről is, valamint a Sárospataki Teológia tanárainak 5+1-es presbiterképzési kurzusáról adott számot hálas szívvel *Tar Csaba* szatmárnémeti presbiter.

Muzsik Tamás lelkipásztor egy kis gyülekezet imaélete felől közelítette meg sok személyes élménnyel a presbiter imádságos életét. Gondolkodásra serkentő módon, olykor szinte provokatív kérdéseket tett fel *Pentaller Attila* lelkipásztor, aki szarvasi lelkipásztori tapasztalatai alapján szerzett sok hasznos következtetést fogalmazta meg és mutatta be a világi környezet evangéliummal történő megszólításának módjairól, az egyéni és a gyülekezeti bizonyágtétel segítségével. Biblikusan sokrétű és szemléletes előadásban szólt *dr. Viczián Miklós*, Szövetségünk elnöke a dicsőítés műfajáról, mai formáiról és céljáról.

Rövid időre köztünk volt *Visky S. Béla* kolozsvári egyetemi tanár a Protestáns Teológiai Intézetből, aki a reformáció 500 által is ösztönzött könyvét mutatta be, aminek címe: *Megtartó ismeret*. A nagykunsági egyházmegye gazdag történetéről, a rendszerváltás előtti nehéz évtizedekről számolt be megragadó, megrendítő presbiteri életpéldákkal, a hűségéről, helytállásról is megemlékezve *Szabó József* törökszentmiklósi elnök-lelkipásztor.

Napról-napra azt vettük észre, hogy a Lélek vezet minket. Így templommá szentelődött a főiskolai tornaterem, templommá a szívünk, s az egész konferencia. Vésztői fiatal református zenésztestvéreink a zene szárnyaira emeltek, pengetős hangszereikkel dicsőítve Istenünket. Az újvárosi református gyülekezet templomában vasárnap pedig úrvacsorai közösségben is részünk volt,

melynek során angol fiatalok tettek bizonyágot hitükről az úrsztaala körül, mint valami szép élő virágcsokor, s láttuk arcukon felragyogni Krisztusunk jelenlétét. Ez is ajándék volt. Míg végül ennyi áldást nyerve, azzal az elhatározással búcsúzhattunk egymástól, hogy a nyert áldásokat továbbadjuk, ott, ahol szolgálunk: „...hogy Isten dicsőségének magasztalására legyünk” (Ef 1,19), *alkalmas időben, míg tart a ma*. Így formálódott át áldássá, istentiszteletté, imádsággá a 21. kárpát-medencei presbiteri konferencia. Hála mindezért Urunknak, s köszönet a szervezőknek, előadóknak és a testvéri közösség egymásra figyelő tagjainak.

AZ ELŐADÁSOK CÍMEIBŐL

jól láthatjuk a konferencia felépítését: **Az én házam – imádság háza** (*Derencsényi István, a Tiszántúli Egyházkerület főjegyzője*); **Az imádság helye a látogató misszióban** (*dr. Szabó Károly, a PSZ dél-pesti területi elnöke*); **Szolgáltatok imádságos lélekkel – gyakorlati presbiteriség** (*Tar Csaba, a királyhágó-melléki PSZ missziói tagja*); **Egyéni és közösségi imádság** (*dr. Békefy Lajos Ph.D., a Presbiter felelős szerkesztője*); **Imádságpéldák a Bibliában** (*dr. Pecsuk Ottó, a Károlyi G. Ref. Egyetem adjunktusa, a MBT főtitkára*); **Az én házam – rablók barlangja** (*Muzsik Tamás, református lelkipásztor, Tiszakürt*); **Imádságban elkért szolgálatok – gyakorlati presbiteriség** (*dr. Judák Endre, a Presbiterképzési Bizottság elnöke*); **Minden imát meghallgat Isten?** (*Szegedi László generális direktor, Erdélyi Református Egyházkerület*); **Egyéni és gyülekezeti bizonyágtétel, világi környezetünk megszólítása az evangéliummal** (*Pentaller Attila lelkipásztor, Szarvas*); **A dicsőítés célja, bibliai és mai formái** (*dr. Viczián Miklós, Szövetségünk elnöke*).

350 év: jubileumi konferencia a Küküllői Egyházmegyében

Nagy hálaadó ünnepe volt 2018. április 20-án az erdélyi presbitereknek: megemlékezés arról, hogy a dokumentumok szerint 350 évvel ezelőtt *Vajdaszentiványi János* esperes kezdeményezésére *Vámosgálfalván* megalakították az *első erdélyi református presbitériumot*. A Küküllői Egyházmegyéhez tartozó település – amely többségében ma is magyar református lakosokkal rendelkezik –, Dicsőszentmártontól 6 km-re Keletre, a Kis-Küküllő bal partján, a Bede patak völgyében található, amelynek magaslaton épült és igényesen felújított templomában került megrendezésre a konferencia. A hálaadó istentiszteleten *Kató Béla*, az Erdélyi Egyházkerület püspöke szolgált. A 2Móz 3,1-15 verseire épülő igehirdetésében Mózes elhívásának történetén keresztül mára is érvényes üzenetet fogalmazott meg: *ma sincs olyan pillanat, amikor Isten ne szólíthatna meg bennünket, és ne adhatna új feladatot. Isten azonban nemcsak feladatot ad, de segítséget is kínál a feladat elvégzéséhez. Isten nem mondott le rólunk, s nekünk kötelességünk a ránk bízott szolgálatban való helytállás.* Az istentisztelet után *Pályi József*, az Erdélyi Egyházkerület Presbiteri Szövetségének elnöke és *Szabó István János*, a házigazda gyülekezet lelkipásztora köszöntötte a megjelenteket, majd *Hídi Imre* helybeli gondnok és *Balog Elemér* polgármester szólt a vendégekhez. A köszöntések során felszólalt *Tóth András*, a Pápai Egyházmegye esperese (Pápán alakult meg 1617-ben az első magyarországi presbitérium), *dr. Viczián Miklós* ügyvezető elnök pedig átadta a Magyar

Református Presbiteri Szövetség köszöntését. *Dr. h.c. Szabó Dániel* nemzetközi tanácsadónk üdvözlő sorait *Váci Gábor* szövetségi titkár olvasta fel. A vámosgálfalvi gyülekezet gyermekkórusának üde színfoltot és élményt jelentő szolgálata után került sor a templomkertben emlék-kopjafa leleplezésre, ahol *Kató Béla* püspök mondott áldást. A nap további programjában *Gellért Gyula* nyugalmazott érmelléki esperes tartott előadást *Bocskai Istvánról*, hangsúlyozva, hogy *Bocskai* minden tevékenységében meghatározó volt református neveltetése és hite.

Igen értékes része volt a napi programnak *Szegedi László* brassói esperes, generális direktor előadása, mely az Apostoli Hitvallás üzenetére épült. Hangsúlyozta, hogy olyan korszakban, amikor a kereszténység támadásnak van kitéve, különösen fontos hitünk bátor megvallása. Isten számunkra mindenható, mindennek az eredete, aki Jézus Krisztusban mutatta meg arcát, a Szentlélek pedig Isten bevonulását jelenti a világba. Az üres sír az örök élet kapuja, Krisztus feltámadása pedig az egyház létfeltétele. A konferencia *Bíró István* küküllői esperes igehirdetésével zárult.

Felemelő érzés volt az anyaországi küldöttség tagjaként részesedni a vendégszeretben, és az ünnepi hangulatban együtt hálát adni Isten gondviseléséért, mellyel 350 éven át az erdélyi presbitériumok őrizője volt.

Dr.T.J.

Két szövetség összefogása

DR. SZILÁGYI SÁNDOR

Az idei évben másodszor rendezett közös konferenciát Szövetségünk a Magyar Református Nőszövetséggel, amelynek vezetőivel közösen felismertük, hogy szükség van a presbitereknek, és gyülekezetünk aktív, önfeláldozó női munkásainak az összefogására és együttes gondolkozására. Az idei konferenciára május 5-én, a

Dunamelléki Egyházkerület székházának a dísztermében került sor. A konferencia témája: „*Diakónia az egyéni kegyességi gyakorlatunkban*” volt. A megnyitó áhítatot *Bogárdi Szabó István* püspök tartotta, aki a lézeres távolságmérőhöz hasonlította a Szentírást, idézve a Róma 7,22-t: „*Mert gyönyörködöm Isten törvényében a belső ember szerint, de tagjaiban egy másik törvényt látok, amely harcol az értelmem törvénye ellen, és foglyul ejt a bűn tagjaiban lévő törvényével*”. A konferenciáról beszámolót közölt a Reformátusok Lapja a május 27-i számban „A dia-

kónia arcai” címmel, ezért itt csak arról teszünk említést, ami onnan kimaradt.

Az első előadást *Jakab Bálint*, a szombathelyi gyülekezet lelkipásztora tartotta L. Bayly, a 17. században élt anglikán prédikátor *Praxis Pietatis* (A kegyesség gyakorlata) című, *Medgyesi Pál* fordításában és átdolgozásában 1636-ban kiadott művéről, amely a Szentírás után második legolvasottabb könyv lett hazánkban. Az előadást követően a „*Pacem et bonum*” kamarakórus adott elő magyar, német és francia műveket, előzőleg elmondva a szövegek magyar fordítását is. A kamarakórus szolgálatát a konferencia hallgatósága vastappsal köszönte meg. Valaki megjegyezte, hogy a kamarakórus neve ugyanaz latinul, mint a református köszöntés: „*Békesség és áldás*”.

A második előadást *Gál Judit* debreceni kórházlelkésztől hallottuk és láttuk is, hiszen előadását kedves videofilmmel is illusztrálta.

Végül a két szövetség elnöke, *dr. Viczián Miklós* és *P. Tóthné Szakács Zita* ismertette a presbiterek, illetve a nőszövetségi tagok szerepét a gyülekezetek életében.

Hálát adunk Istennek, hogy az ország távoli részeiről is érkeztek résztvevők, akik bizonyosságot tettek az Igéről: „*sokan egy test vagyunk Krisztusban, egyenként pedig egymásnak tagjai*” (Róma 12,5). Jó tudni, hogy Szövetségünk 31%-a nő, akik presbiterként, gondnokként szolgálják egyházunkat, és szükséges, hogy együtt munkálkodjunk többi nőtestvérünkkel is, egyházunk javára.

„Ti azért így imádkoztatok...”

Presbiteri találkozó Köröstarcsán az „Imádság Éve” jegyében

DR. TÓTH JÁNOS

2018. június 3-án Köröstarcsa legrégebbi épületében, a barokk stílusban épült református templomban került sor a Tiszántúli Református Egyházkerület 2018. évi „Hirdesd az Igét – Legyetek tanítvánnyá” programsorozatban a békési egyházmegye presbitereinek találkozására. A nyitó áhítat szolgálatát *Katona Gyula*, az egy-

házmegye esperese végezte a konferencia mottójául választott Ige „Ti azért így imádkoztatok...” üzenetével. A konferencia első előadásában *dr. Fekete Károly*, az egyházkerület püspöke az imádság jelentőségéről beszélt saját imaéletének, imaélményeinek megtapasztalásai alapján. Felidézte a Kántust, a diákszerelem és a katonaélet emlékeit és az ezekből megfogalmazódott megtapasztalást: „Számban nevednek jó íze van...”, s a klasszikus ókori mondás e témára adaptált változatát: Imádkozom – tehát vagyok. Teológus időszakának meghatározó imádság élményei juttatták arra a következtetésre, hogy az imádság nem lehet sekélyes – az imádságnak van mélysége. Felismerte az imádkozó elődök imádságainak jelentőségét és az imádság vezetésének felelősségét. Kálvin és Barth gondolatait idézve hálával emlékezett meg a reformációnak az imádságra gyakorolt pozitív hatásairól. Hangsúlyozta, hogy a keresztyén ember létezésük, a hívő ember „magatartása” az imádság, és felhívta a figyelmet az imádság és a cselekvés helyes kapcsolatára: az emberi cselekvés imádsággal kell kezdődjön. Rendhagyó, újszerű része volt az előadásnak a résztvevőket közös refrén-imák elmondásával való aktivizáló bevonása. A befejező részben az „imádkozva és dolgozva” életszemléletnek a háládatosságban való megnyilvánulási lehetőségére és a folyamatos imádkozás szükségességére hívta fel a figyelmet, és azzal biztatott, hogy az imádságban a Szentlélek segítése, bátorítása pótolja ki hiányosságainkat, s így tudunk helyet adni Istennek az életünkben, hogy elfogadhassuk a kegyelem ajándékait.

A másik előadás témája az imádságos felelősség volt a presbiteri szolgálatban. *Dr. Tóth János*, a Presbiteri Szövetség Missziói és Diakóniai Bizottsága és a megyei szervezet elnöke neves teológusok gondolatainak felhasználásával mutatta be az imádság „tudományos-teológiai anatómiáját és élettanát”. A presbiter imaszolgálatainak területei közül kiemelte a lelkipásztorokért való közbenjáró imádság fontosságát, és felhívta a figyelmet az „alternatív imádság” (ige-szolgálatok megköszönése, azokra reagálás, érdeklődés testi-lelki egészség iránt, segítségkérés) lehetőségére, melynek imádságot kiegészítő, megerősítő hatása van. Az imádságos felelősség megvalósulásában azzal a hasonlattal élt, mely szerint az imádságot a presbiter „szolgálati fegyverének” lehet tekinteni, és a hasonlatot szemléltető fogalmi párhuzamokra rámutatott.

A „hogyan imádkozunk” kérdésre az „őszintén, örömmel, egyszerűen, kitartóan, alázatosan és szüntelenül” jelzőkkel adott tanácsot. „Vannak dolgok, amiket Isten csak imádkozó emberekkel hajthat végre... Ezen a ponton az imádság valóban kozmikus tényező.” – idézte Ravasz Lászlót az előadó. A presbiteri szolgálat imádságos felelősségének betöltéséhez igei biztatásul pedig Jakab apostol üzenetét adta át:

„Nagy az ereje az igaz ember buzgó könyörgésének.” (Jak 5,16b).

A folytatásban *Tóth-Mihála Veronika* program koordinátor presbitereket szólított az Úrasztalához, akik személyes imaéletükről mondtak el mindnyájunkat gazdagító gondolatokat. *Litvai László* (Köröstarcsa) a gyermekkori magokról, az ima-meghallgatás ajándékáról beszélt, *Strifler Józsefné* (Elek) a bensőséges, bizalmas kapcsolat lehetőségét, az engedelmisséget és hálaadást hangsúlyozta, *Gál József* (Orosháza) az Istennel való kommunikációt, a mások felé való segítség szolgálatát emelte ki, *Ujfalusy László* (Körösladány) az öröm, a hála, az alázat és bizalom, *Gergely Józsefné* (Füzesgyarmat) a kitartó közbenjáró imádság, *Erdei Gábor* (Vésztő) az életpéldák, a közös ima jelentőségéről tett biztosságot. *Bátori Lászlóné*, a vendéglátó gyülekezet lelkipásztorának összefoglaló és köszönő, hálaadó szavaival zárult a konferencia, mely után a 250 résztvevő gondosan és gazdagon terített asztalok mellett részesülhetett a köröstarcsai vendéglátás gasztronómiai ajándékaiban.

Dunántúl: Református Egyházi Napok (REND)

„De akik az Úrban bíznak,
erejük megújul,
Szárnyra kelnek, mint a sasok,
futnak és nem lankadnak meg,
járnak és nem fáradnak el”

(Ézsaiás 40,31)

Ez volt a vezérigéje a Református Egyházi Napok Dunántúl (REND) eseményének, ami háromnapos programsorozattal hívta, gyűjtötte össze Kaposváron a Dunántúl reformátusait lelki töltöztetésre, hitük elmélyítésére épülő találkozásra.

Az esemény kísérőrendezvénye volt a „Református utca”, ahol kis pavilonokban az egyházhoz kötődő szervezetek, missziók, könyvkiadók, hitünkkel kapcsolatos eszközök, emléktárgyak készítői mutatkozhattak be, adhattak tájékoztatást munkájukról, tevékenységükről, oszthatták ki szórólapjaikat, ajánlhatták kiadványaikat, esetleg árulhatták áruikat.

A Presbiteri Szövetség is üzemeltetett egy ilyen pavilont, ahol három napon keresztül próbáltuk közelebb hozni szervezetünkhöz az érdeklődőket, a kíváncsiskodókat, de örömmel üdvözlöttük az arra járó, és minket kedvesen üdvözlő tagtársainkat, szimpatizánsainkat.

Kiadványaink egy részének, valamint a Presbiter folyóiratunknak a bemutatása és ingyenes, szóróanyagként való kínálata mellett, idén először osztottunk belépési nyilatkozatot, Presbiter újság előfizetési űrlapot, és a támogatáshoz is használható, de egyéb befizetésre is megfelelő csekkeket, Szövetségünk bankszámla számával.

Váczai Gábor titkárunk vezetésével (és kemény szervező és tevékeny munkájával) kis csapat vállalta a pavilon üzemeltetését. Judák Endre testvérünk és jómagam igyekeztünk levenni a terhet titkárunk válláról, és lehetőséget teremteni arra, hogy néhány fontos programon egyénileg is részt tudjon venni. A program egy részében Viczián Miklós elnökünk is meglátogatta a pavilont, és részt vett az ott folyó munkában.

Jó érzés volt azt tapasztalni, hogy nagyon sokan érdeklődtek szervezetünkről. A nem túl régen lezajlott presbiterválasztásokon feladatot kapott presbiter testvéreink nem kis számban érdeklődtek, és vittek el előfizetési nyomtatványt és belépési nyilatkozatot. Voltak, akik helyben kitöltötték ezeket, de a többség még gondolkodni szeretett volna. Örömmel hallottuk, hogy egyes presbi-

terek azért vittek el ilyen nyomtatványt és szóróanyagot, mert szándékuk szerint helyi presbiteri gyűlésre készültek, a programon részt nem vevő presbitereket tájékoztatni, és a belépésről közösen dönteni.

Nem emlékszem olyanra, hogy valaki kétségeit, vagy gondjait fejtette volna ki Szövetségünkkel kapcsolatban. Jó érzés volt a pavilonban szolgálni, mert úgy éreztük, hogy főként szeretetet és támogatást kaptunk. Jó és nagyon hasznos beszélgetések zajlottak látogatóinkkal mindkét fél épülését szolgálva.

Bízunk benne, hogy a kiosztott számtalan nyomtatványból, belépési nyilatkozatból minél több érkezik vissza. Reménykedem abban, hogy szolgálatunk javít azon a sajnálatos helyzeten, hogy szervezetünknek a Dunántúlon, az ország keleti részéhez képest jóval kevesebb tagja van. Előbb-utóbb ott is létrehozhatjuk egyházmegyei csoportjainkat, ahol ezek még nem működnek.

Abban biztosak lehetünk, hogy nagyon sokan szereztek tudomást Szövetségünkről, úgy, hogy még eddig nem is hallottak róla. Ez a beszélgetésekből egyértelműen kiderült.

Úgy gondolom, hogy szolgálatunk hasznos és eredményes volt, talán később a számok is minket fognak igazolni. A rendkívül sikeres és sok embert megmozgató eseményen adtunk magunkról információkat, kerültünk közelebb testvéreinkhez. A mai világban egy szervezet fennmaradásához ez nélkülözhetetlen. A tapasztalt pozitív felénk való fordulás jó érzéssel töltött el bennünket. Azt hiszem, hogy a hasonló rendezvényeken ehhez hasonló módon kell a részvétel mellett a tájékoztatást biztosítanunk és a jelentkezés, az újságelőfizetés lehetőségét megteremtenünk. Bízom benne, hogy az Úr elősegíti gyarapodásunkat is, ha mi is teszünk érte.

Az élmény pedig messze meghaladta a ráfordított szolgálat elhanyagolható terhet. Kaposváron különösen jó volt a Magyar Református Presbiteri Szövetséget bemutatni, képviselni, népszerűsíteni. A testvérek hozánk való viszonyulása szívünket szeretettel és örömmel töltötte meg.

Áldás, békesség!

Kerekes Ferenc Béla
Örségi egyházmegyei összekötő

Nagykárolyról Patakra kirándultunk

Sárospatakra látogattak el a nagykarolyi egyházmegye presbiteri június 9-én, szombaton. Kirándulásuk során megnézték a nagymúltú Sárospataki Református Kollégiumot, a Rákóczi-várat, de a hazavezető úton nem maradt el a tokaji borkóstolás sem.

A Nagykarolyi Református Egyházmegye Presbiteri Szövetsége presbiterképzést tartott az elmúlt időszakban Ákoson. Ezt a presbiterképzést koronázta meg a Sárospatakra tett kirándulás. A képzést a Sárospataki Református Teológiai Akadémia oktatói tartották, és a képzés utolsó alkalmán fogalmazódott meg, hogy egy közösségépítő kirándulás során a presbiterek utazzanak el a Bodrog-parti városba. A presbiterek és lelkipásztorok meglátogatták a Református Kollégium udvarán álló múzeumot, a könyvtárat, majd a teológia dísztermében egy közös áhítatra gyűltek össze. *Nt. Pásztor Gyula* lelkipásztor a Róm 15,1-6 igeszakaszt olvasta fel. Csodálatosan vont párhuzamot az egyház nagy közössége és a kirándulók aznap létrejött kisebb közössége között. Ott van igazi közösség, ahol az erősebbek együtt hordozzák az erőtlennel az élet terheit. Az egymásra való odafigyelésre, az elesett embertársaink gondozására és a segítségnyújtásra hívta fel a figyelmet. Az áhítatot követően a vendégeket köszöntötte *D. Szabó Dániel*, a Magyar Református Egyház Presbiteri Szövetségének tiszteletbeli elnöke. *Dr. Fodor Ferenc* lelkipásztor mutatta be a kirándulóknak a nemrég felújított, impozáns református templomot. A Teológia vezetőségének jóvoltából a vendégeket ebédre invitálták, majd a Rákóczi-vár és a Református Kollégium megnézése következett. Ez utóbbit, az intézmény bogdándi származású igazgatója, *Nagy Baló Csaba* mutatta be. Amint az kiderült, a Kollégiumot az utóbbi évek során teljesen felújították. A tantermet korszerűn felszerelték. Néhány nap múlva adják át az új sportcsarnokot, és folyamatban van a bentlakás renoválása is. A kirándu-

ló kis csapat elismerően értékelte az oktatási intézményen végrehajtott fejlesztéseket, és büszkén nyugtázta, hogy a vidékünkön olyan karizmatikus személyek kerülnek ki, akik a világ más pontjain is kiválóan megállják a helyüket.

Annak ellenére, hogy sok minden megtekintésére került sor egy nap alatt, a különböző településekről származó presbitereknek lehetőségük volt egymást jobban megismerni, egymással beszélgetni. Miközben a kirándulás során a látókörük bővült, jó volt megtapasztalni, hogy a presbiteri tisztség nemcsak az egyházközség irányításából és a közmunkákból áll, hanem közös kirándulásokból, közös imádkozásból, és olyan csodálatos közös éneklésből, amilyennel a Rákóczi-vár lovagtermében a presbiterek együtt énekeltek Isten dicsőségére. Illesse köszönet ezúton is a kirándulás szervezőit és a kedves vendéglátókat a felejthetetlen élményért!

Tuzséri pedagógusköszöntő

2018. június 3-án vasárnap a délelőtti istentiszteleten a tuzséri gyülekezet köszöntötte a pedagógusokat. Az egyházközség erre az alkalomra külön meghívóval hívta a gyülekezet vonzaskörzetébe tartozó aktív és nyugalmazott pedagógusait. Több, mint hatvan olyan tanárt, tanítót és óvónőt hívtunk meg, akik valamilyen kapcsolatot ápolnak gyülekezetünkkel. A Presbiteri Szövetségtől kért 25 kiadvány kevésnek bizonyult az ajándékozáshoz, ezért még más ajándékkönyvekről is gondoskodtunk.

Az istentiszteleten a Máté 9,13 és 11,29 alapján *Bodnár Róbert* lelkipásztor hirdette Isten üzenetét. Milyen legyen a jó tanító? Jézust szemlélve tudhatjuk ezt meg, aki ezt mondja: „Menjete, és tanuljátok meg mit jelent ez: Irgalmasságot akarok, és nem áldozatot...” (Máté 9,13), és „Vegyétek magatokra az én igámat, és tanuljátok meg tőlem, hogy szelíd vagyok és alázatos szívű és megnyugvást találtok lelketeknek” (Máté 11,29). Ez volt Jézus pedagógiai programja és a mai pedagógusok is ebből a krisztusi programból kiindulva

állíthatják össze saját pedagógiai szolgálatukat, amelynek gerince a szelídség és az alázat, amely mindig megtermi jó gyümölcsöt, még a legnehezebb szolgálati talajokon is!

A pedagógusokat a gyülekezet lelkipásztora a 134. zsoltárral köszöntötte. Ezután *Dr. Jörös Tibor* szavát hallgathatta meg a gyülekezet, amely a tanítói szolgálat szépségéről és fontosságáról szólt. Az istentiszteleten 40 pedagógus vett részt, akit köszönthetünk. Szép és egyedi alkalom volt, amely meghatotta az érintetteket. Több tanár a következő héten elmondta az isko-

lában, hogy nagyon jól esett a gyülekezet köszöntése. Ezután igyekszünk minden évben a gyülekezetben is megemlékezni a pedagógusok nehéz, de áldott szolgálatáról, mert kezeik között formálódik népünk és egyházunk jövődjé! Ezúton is Isten áldását kívánjuk a pedagógusokra!

Bodnár Róbert
ref. lelkész

Őrálló az Őrállóról

Dr. Parajdi Mester László presbiter emlékezete (1918–1986)

Őrálló az őrállóról. Az Úrban megboldogult Papp Vilmos (1932-2016) szeretett testvérünk *Őrállók* című könyvében (Őrállók. Nevezetes presbiterek. Bp. 2003. 226-228. oldal), s a *Presbiter* hasábjain is (2004. évi 4. számának, 11. oldalán) megemlékezett az idegenbe szakadt híres magyar tudósról, az idén kerekén száz éve született *Parajdi Mester Lászlóról*. Vilmos bátyánk remek írásának újraközlésével emlékezünk rá, emlékezünk most mindkettőjükre.

„A *Johannita-rend lovagjai 1854–1987*” c. hatalmas összefoglaló mű (dr. Vajay Szabolcs munkája) lovagjai között tartja számon Mester László és Sárkány Mária fiát, a Hunyad megyei Szászváros szülöttét. A távoli franciaországi Saint Cloud, Hauts-de-Seins-ben hunyt el. A *Johannita-rend a máltai lovagrend protestáns változata*. Nagy bajban levők megsegítésére hozták létre. Csak nagyon elismert, s a felebaráti szeretettől és felelősségérzettől áthatott emberek lehetnek a tagjai. Mivel vívta ki a távoli erdélyi-fi Franciaországban ezt a megbecsülést?

A fényképpel is illusztrált ismertető elmondja, a bölcsésztudományok doktora, a szerves vegytan egyetemi tanára, a Francia Nemzeti Tudományos Kutatótanács kutatási igazgatója, a Becsületrend lovagja, a nemzetközi MITSUDA-díj (Japán) aranyérmének kitüntetettje, a franciaországi Magyar Protestáns Egyház (Párizs) főgondnoka.

A tények egybevetése felkelti a kíváncsiságot. Hogyan kerül össze Parajd, Szászváros, Párizs – kutatási igazgatóság és egyházi főgondnokság? Mindenesetre az érdeklődés hozott valami kis eredményt. Vajon mikor áll össze a teljes arckép?

Mester László professzor tizenhét éven át – haláláig – volt főkurátora a párizsi magyar eklézsiának, és ugyanakkor a Franciaországban szerteszét élő, de egyházközségi keretben összetartó magyaroknak.

Ha ismerjük a franciaországi magyar reformátusság létrejöttének körülményeit, akkor érzékelhetjük, hogy az itteni főkurátori szolgálat más és több, mint a szokványos hazai. Ahány magyar és református él Franciaországban, annyi helyről és annyi okból érkezett ide. Alföldiek és felvidékiek, erdélyiek és délvidékiek. Egykori bányászok és azok leszármazottai, itt rekedt hadifoglyok, ösztöndíjas és itt letelepedett egyetemi hallgatók, háborús menekültek, vagy éppen 1956-os megtorlások elől kibujdosott nincstelének. 1956 után érkezett ide Parajdi Mester László doktor is. Azonban egészen más okból. S mert Szászvárostól kezdve Kolozsváron át, Budapesten

keresztül élete minden állomáshelyén a református egyház élő és gyakorló tagja volt, bár az ország idegen, de ő otthon tudta magát egyházában. Hamarosan kurátora is lett. Felesége pedig a hatalmas diaszporában élők adminisztrátora. (Elhunytá után pedig fia vállalta fel a sok gonddal járó kurátorságot.)

Kezdetben a magyarországi református egyház konventje maga küldött hivatalosan gondozó lelkészeket. A történelmi okok miatt azonban a II. világháború után, a világ kettészakadása okán megszakadt a kapcsolat a magyarországi anyaegyház és a franciaországi szórvány között. Szerencsére abban az időben önfeláldozó, hitvalló lelkű és az áldozatvállalástól nem riadó lelkipásztoruk volt az abai születésű Kulifay Imre személyében. Fárasztó taxisofőrséget vállalt, hogy fenntartsa családját és önmagát. S emellett teljesítette lelkészi szolgálatát. Franciaország ugyanis szekuláris államnak tekinti magát. Ennek okai távoli időkben keresendők. A Bourbonok egymillió francia reformátust végeztek ki, vagy száműztek. A nagy francia forradalom idején pedig a „nép” irtotta ki a Bourbonokat. Ezt követte a közélet teljes szellemi és erkölcsi zűrzavara.

A francia hatóság egyesületként jegyezte be a franciaországi magyarok eklézsiáját. Egyéb teendője nem volt. Mester László kurátorsága és Kulifay Imre lelkipásztor-sága a szó szoros értelmében kurálta a magyar református közösséget. Megszervezte és biztosította a hátországi támasz híján is a párizsi eklézsia megmaradását és erejét.

Pedig az ő életpályája is nagyon nehéz volt. A kolozsvári református kollégium, majd pedig a budapesti egyetem elvégzése után 1951–56 között a budapesti egyetemen tanít. A szerves kémia világhírű tudósa. Csak éppen nem engedik komolyabb laboratóriumban dolgozni. 1956 külföldön éri. Miközben kétszáz ezer magyar menekült lepi el Európát, ő hazasiet. Ez „gyanús körülmény”, nagyon „gyanús körülmény”. Megvádolják, hogy beszerezett külföldi ügynök, akit kémkedni küldtek haza... Laboratóriumi kutatásait végleg megakadályozzák, s most valóban kénytelen menekülni családjával együtt. A határon átlépve máris három egyetem versengett érte! Bécs, Berlin, Párizs. Előbb mindhárom meghívásnak eleget tesz. Végül azonban Párizs lesz állandó kutatóbázisa. Innen az egész világot járja előadásokat tartva. Észak- és Dél-Amerikában, Japánban tart vendégprofesszorként előadásokat. Kutatási területe a lepra, a malária és a cukorbetegség. Nagy hatású gyógyszereket talál fel. Ezekért kapja a nagy jelentőségű kitüntéseket. Ami a nagyvilág számára nyereség, az a magyar tudomány súlyos vesztesége!

Családi körben érte a váratlan halál. Éppen Indiába indult a repülőtérről az általa feltalált gyógyszer alkalmazásának és hatásainak ellenőrzésére. Fiai elköszönni érkeztek. Nem is sejtették, hogy édesapjuk Indiánál hosszabb útra kel... – Benne a tudomány és a magyarság egy Nobel-díj várományost veszített el. A franciaországi magyar reformátusok közösségét óriási veszteség érte. Kettős veszteség. Ugyanis ugyanabban az évben hunyt el a lelkipásztor is. Nehéz időknek nézett elébe az eklézsia. A közelmúltban azonban örömmel ünnepelhette önállósodásának 75. évfordulóját ifjabb Parajdi Dr. Mester László főkurátor vezetése mellett.

Szüntelen imádkozzatok: úton-útfélen a cigánymisszióban is

D. SZABÓ DÁNIEL

A hátunk mögött lévő félévben két alkalommal is hálás szívvel számoltam be egy-egy nagyobb Országos Cigánymissziós konferenciáról, Budapestről és Káposztásmegyerről, melyre zempléni cigány gyülekezeteink is zsinati meghívást és zenei feladatot kaptak.

A két konferencián együtt legalább 120-an vettünk részt, és nem is volt könnyű eldönteni, hogy az 5-6 gyülekezetből ki fér bele és ki nem ebbe a keretbe.

Most csak Miskolcig, mintegy 80 km-re kellett Sárospataktól egy szintén megtisztelő meghívás kapcsán elutaznunk, hogy bizonyosságot tegyünk Isten munkájáról a zempléni cigánytestvérek között.

Mintegy 20 személlyel kívántunk megérkezni, a zenész és énekes testvéreinkkel együtt. Mivel koreai testvéreink mindnyájan hosszabb úton voltak távol kocsijaikkal együtt, a közlekedést is külső segítséggel kellett megoldani. Nyolc-kilenc személyes buszt könnyebb találni, de egy 20 személyest nehezebb (és az anyagiakra is gondolnunk kellett), noha ez lett volna az ideális megoldás.

Végül egy nagyon jóakarátú és testvéri magatartású, hitben járó polgármestertől kaptunk ígéretet. Bár én gondolataim szerint mindent megbeszéltem cigánytestvéreimmel a szombat reggeli indulásra nézve, azért péntek éjszaka visszautaztam Miskolcra Sárospatakra, az utolsó mozzanatig jelen akartam lenni, tudva, hogy mindig történik valami. Valóban történt is.

Már igen korán elindultam, hogy kocsival behozzak Patakra néhány testvért, akinek nem volt közlekedési lehetősége. Ez baj nélkül meg is történt, és reggel hétre vártuk a nagyobb csoportot Tiszakarádról, akik majd szólni is fognak a gazdag Miskolc-Di-

ósgyőri konferencián, és akik majd Patakon szállnak fel a buszra. Terv szerint majd Olaszliszván felveszik az ott várakozó további zenésztestvéreket is. Ahogyan szükséges, minden pontosan lerendezettnek tűnt.

Mégis már félnyolc is elmúlt, de sem a testvérek, sem a busz nem érkezett meg. Mi történt? A tiszakarádi testvéreink szomorúan jelentették, hogy már két napja nem tudnak elérni, sajnos az éppen utazni készülő családijában váratlan haláleset történt. Nem jöhetnek el. De mi történt a busszal? A testvéri magatartású polgármester feleségét értem el, aki nagy mentegetőzés közepette mondotta, hogy a nagy buszt elküldték ugyan, de a Patak előtti faluban elakadt, nem mozdul, „s most a férjem is egy Budapestről éjszaka érkező buszokból pakolják ki az árut, hogy ne hagyjanak cserben, s legalább ezzel segítsenek rajtunk”.

Az 5 fő lemaradt tiszakarádi testvér nélkül és egy személyautó bekapcsolásával indultunk, de 4 fő testvéreinknek Olaszliszván így sem jutott hely. Sírva mentek haza, s őket majd személyesen kell megkeresnem és vigasztalnom.

Összességében így is legalább tizennégyen voltunk, de éppen a szólásban, bizonyágtételben gyakorlottabbak nem tudtak eljönni. Ezért részben szépen és többet énekelt a csapat, s magam szóltam kicsit többet, míg ők külön-külön többen imádkoztak mikrofonon át. Őszinte, felszabadult megnyilatkozásaik a hallgatókat is meglepte és örömmel töltötte el. Végül igazán sok szeretetet és köszönetet kapva fejeztük be szolgálatunkat. Testvéreim még ebédmeghívást is kaptak, nekem vissza kellett kocsival rohannom (s néhány testvért magammal vinnem), mert Patakon, a Teológián tanévzáró ünnepély kezdődött.

Csak később tudtam érdeklődni és megkérdezni, hogyan érkeztek haza az ottmaradottak. A visszajövetel igazán jól indult – mondották –, de 2-3 órát is vártunk az országúton, mert a „hivatásos” sofőr, akit a kocsival együtt kaptunk, gázolaj helyett benzint tankolt a buszba... Persze, hogy elakadtak, s hála Istennek,

hogy nagyobb baj nem történt. Polgármester úr pedig segítőkész szándékkal most már egy harmadik buszt is küldött, hogy az elakadtakat hazaszállítsák.

Mivel másnap Kárpátaljára kellett utaznom, eddig még megköszönni sem tudtam ezt a sok segítséget, de az Úrnak mindenképpen megköszöntem, s hiszem, megköszöntük mindnyájan, hogy a váratlanul jelentkező bajok között is megtapasztalhattuk az Ő kegyelmes megoldásait és segítségét. Ahogyan nagyon hálásak vagyunk Istennek a 4 napos Miskolc-Diósgyőri találkozásért és áldásokért. Volt olyan nap is, amikor 8-900-an voltunk együtt a Diósgyőri templomkertben a délutáni-esti alkalmon.

Legyen mindenért dicsőség az Úrnak!

Hívogatás presbiteri és gyülekezeti-munkás képzésre

Hálaadással és reménységgel hívogatjuk gyülekezeteink presbitereit, munkatársait, gyülekezeti tagjait a Sárospataki Református Presbiteri és Gyülekezeti-munkás Népfőiskolára. Hiszen ebben nem csupán Sárospatak egykori professzorainak és intézetének neveléstörténeti kezdeményezése újul meg, hanem az oktató-nevelő munka nagyon erős gyülekezeti elkötelezettsége is.

Bizonyára érvényes ez mindegyik Teológiánkra a Kárpát-medencében, de a sajátosan élő hagyományokért külön is hálásaknak kell lennünk. A hallgatók részéről is ismételten elhangzó bizonyágtételek a programról ma is biztatni és bátorítani kívánnak mindenkit a jelentkezésre. A képzés folyamán professzoraink és tanáraink nem a hiányosságokra fognak rámutatni, hanem kiegészíteni kívánják hallgatóink magukkal hozott elméleti és tapasztalati ismereteit. Nem csak gyülekezeti tagjainknak, de a teológiának is nagy nyeresége a kisebb és nagyobb gyülekezetekből, legkülönbözőbb élethelyzetekből feltett kérdéseket megválaszolni, igei, történeti átgondolásban együtt megbeszélni. Eddig még minden szorongva érkező hallgatónk hálás, örvendező, alázatos, de öntudatosabb gyülekezeti tagunkként lépett ki az Akadémia falai közül.

Ezzel a minden más képzési területre is érvényes lelkületi alapállással, szeretettel hívogatunk a Sárospataki Református Presbiteri és Gyülekezeti-munkás Népfőiskolára.

Sárospataki Református Presbiteri és Gyülekezeti-munkás Népfőiskola:

- 1 éves képzés, levelező képzési forma
- Havonta egy hétvége (péntek délutántól szombat délig)
- A jelentkezésnek nem feltétele az érettségi, sem a választott gyülekezeti tisztség
- A képzés díjtalan
- Min. 15 fő jelentkezése esetén indul
- A jelentkezési lap honlapunkról letölthető: <http://srta.hu/jelentkezési-lapok>
- A jelentkezés lap beküldendő: SRTA 3950 Sárospatak, Rákóczi út 1.
- Jelentkezési határidő: 2018. augusztus 31. péntek

A Sárospataki Református Teológiai Akadémia szeretettel várja a jelentkezéseket osztatlan teológia-lelkész szakára, valamint alap- és mesterképzéseire. A szakokról és a jelentkezésekről bővebben a www.srta.hu weboldalon tájékozódhatnak.

Testi és lelki távlatok – Egy ember, két világ

KNOLNÉ TŰSKI GABRIELLA

Miközben e sorok írására készültem, kiderült, hogy nemsokára nagy gerincműtéten kell átessenek. Ha nem műtenek, véglegesen lebénulok. Ennek sokféle következménye lehet, például teljes inkontinencia. Mindenképp bizonytalan, ijesztő távlatok.

Miért írok erről ilyen nyíltan? Talán magamra szeretném vonni a figyelmet, vagy jól esne több együttérző szó, netán egy kis sajnálat? Nem. Inkább azért írok őszintén jelenlegi helyzetemről, mert tudom, hogy gyülekezetünkben más is kínlódik a külső és belső ember közti huzavonával. Egy 82 éves hölgy most esett át nyílt szívűműtéten. Egy 32 éves fiatal édesanya annyit cigizett, hogy életre szólóan tüdőbeteg. Múlt héten

temettünk egy 48 éveset, 3 hónapja hallotta, hogy rákos. Egyik pánikbeteg fiatalasszony nem tudja kint sétáltatni hat hónapos gyermekét. Sorolhatom, és gondolom, a tisztelt olvasó is sorolhatná tovább.

Sokat gondolkodom ezekben a napokban Pál apostol szavain, ahogy 2Kor 4-ben írja: „Ezért tehát nem csüggedünk. Sőt, ha a külső emberünk megromlik is, a belső emberünk mégis megújul napról napra. Mert a mi pillanatnyi könnyű szenvedésünk minden mértéket meghaladó nagy, örök dicsőséget szerez nekünk, mivel nem a láthatókra nézünk, hanem a láthatatlanokra, mert a láthatók ideig valók, a láthatatlanok pedig örökkévalók.”

Annyira erősen megtapasztalom külső emberem megromlását, hogy emiatt nem mindig érzem belső emberem megújulását. És szenvedésemet sem tartom mindig pillanatnyinak vagy könnyűnek. Amikor nem tudok beszélni a fájdalomtól, amikor megpucoltam a krumplit, de férjem kell megfőzze. Amikor csüggedek, mert igenis ott vannak a

A presbiter könyvespolcára

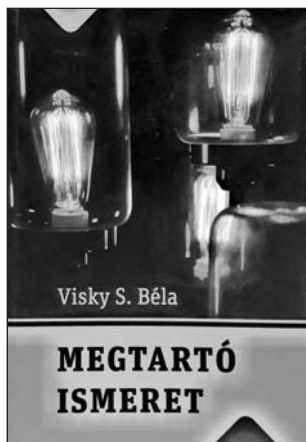
Joó Sándor

Légy bátor és erős!

Istennek hála, sikerült megjelentetni Joó Sándor huszonegyedik ígéhirdetés kötetét. Ezúttal az 1940 és 48 közötti beszédekből válogatva. Tehát a II. világháború előtt, alatt, után, és az ébredési időben elhangzottakból olvashatunk. A most kiadott prédikációk könyvben még nem jelentek meg, csak néhány a Bp.-Pasarét, ill. Pasaréti-prédikációk c. egylapos traktátusokban, amelyek ma már hozzáférhetetlenek.

Ajánlom a könyvet azoknak, akiknek a sorozat korábbi kötetei megvannak. Azoknak, akiknek nincsenek, de szeretik a tiszta, bibliahű, Krisztus-központú, hitépítő, ma emberéhez szóló ígéhirdetéseket. És azoknak is, akik egy korábbi – három kiadást megért és még kapható – könyv címe szerint Isten elé készülnek. Arra kérek mindenkit, aki e sorokat olvassa, és a könyvet megveszi, hogy az utószóban leírtak szerint járjon el. A kötet megrendelhető a 06-20-230-4423-as telefonszámon. Isten áldását kérem a könyv minden olvasójára.

Ajtony Artur
ny. lelkész

Visky S. Béla

Megtartó ismeret

A kiadvány célja, hogy presbiterek, lelkészek és érdeklődők számára együttgondolkodást kínáljon a mai kor kérdéseinek megválaszolásában.

A könyv három fejezete közül az első a kereszténység és a református hit és identitás alapkérdéseit tárgyalja, a másodikban a test-lélekcsalád témakör, a harmadikban pedig a tudomány-vallás-társadalom kerül bemutatásra.

csüggedés pillanatai. Ilyenkor igen nehéz a láthatatlanokra tekinteni. Könnyű testi romlandóságot kifogásként használni. Minek foglalkozzak még bűnös mivoltommal, életem csúfságaival? Hisz a szenvedésből alaposan kivesszem részemet. A lelki önvizsgálatot könnyen halasztom emiatt. De Isten, Szentlelke által, nem hagy e tévúton kalódni, amit az ördög készít bármilyen gyengeségünkben. Elém hozta a Heidelbergi Káté 21. kérdését:

Mi az igaz hit?

Az igaz hit nemcsak oly biztos ismeret, amelynél fogva igaznak tartom mindazt, amit Isten az Ő Igéjében nekünk kijelentett, hanem azon felül még az a szívbeli bizodalom is, melyet a Szentlélek az evangélium által gerjeszt bennem, hogy Isten nemcsak másoknak, hanem nekem is bűnbocsánatot, örök igazságot és üdvösséget ajándékozik az Ő ingyen kegyelméből, egyedül a Krisztus érdeméért.

Más fénybe hozza Pál szavait.

„...Mivel nem a láthatóakra nézünk, hanem a láthatatlanokra, mert a láthatók ideig valók, a láthatatlanok pedig örökkévalók.”

Elbúcsúztunk Szövetségünk korelnökétől

Szomorú szívvel vettük a hírt, hogy korelnökünk, *Batiz Lajos* testvérünk, aki a debreceni Méliusz Juhász Péter Idősek Otthonának volt lakója, életének 104-ik évében eltávozott közülünk. Búcsúztatására május 14-én került sor az Otthon templomában, *Veress Róbert* nagytiszteletű úr szolgálatával. Korábban elhunyt felesége rokonai és az Otthon lakói mellett részt vettek az alkalmon a budahegyvidéki presbitérium és Szövetségünk képviselői is. Mindkét részről *dr. Szilágyi Sándor* tiszteletbeli elnökünk a Préd 12,7-tel vett búcsút tőle: „A por visszatér a földbe, olyan lesz, mint volt, a lélek pedig visszatér Istenhez, aki adta”. Ebben az örömteli, kegyelmes visszatérésben bízva emlékezett meg testvérünk életéről, melynek során annak a véleményének adott hangot, hogy Lajos bátyánknak – élete és lelkiismeretes munkássága alapján – a legkevésbé a mulasztás bűne terhelte lelkét. Az Otthon vezetője felidézte Lajos bátyánk utolsó napjait, ahogyan halála előtt, kívánsága szerint tolokocsiban búcsút vett a Nagyerdő fáitól is. A búcsúzókat ezután elkísérték hamvait a temetőbe. Emlékét mind a budahegyvidéki presbitérium, mind Szövetségünk Isten iránti hálával megőrzi. (SzS)

Istentől kérhetem, kérhetjük, hogy napról napra újítsa meg bennünk a szívbeli bizodalmat. Tőle kérjük, várjuk. Pont amikor ütközik külső és belső emberünk állapota. Mert csak az Ő teljessége tesz minket megint teljessé. Minden körülményben. És ezáltal tisztul le bennünk az a lényeges örökkévalóság távlat, mely már ma is reménységgel töltheti be szívünket. Ilyen a megújulás.

Hát így küszködök testi és lelki távlatokkal. És sok más körülöttünk élő ember ugyanígy harcol napról napra.

Énekelve imádkozunk együtt, egymásért. Tebenned bízunk eleitől fogva, Uram, téged tartottunk hajlékunknak!

Mikor még semmi hegyek nem voltak, Hogy még sem ég, sem föld nem volt formálva, Te voltál és te vagy, erős Isten, És te megmaradsz minden időben.

Szolgáidon láttassad dolgaiddat, Dicsőségedet ezeknek fiain!

Add értenünk felséges hatalmadat, Mi kegyes Urunk, ó, irgalmas Isten! Minden dolgunkat bírjad, forgassad, Kezeink munkáit igazgassad! (90. Zsoltár 1,7)

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

VÁCZI GÁBOR

Április

9-én készítette elő előző lapszámunkat a PRESBITER szerkesztőbizottsága.

12-én ügyvezető elnöki értekezlet volt Szövetségünk iro-

dájában.

14-én Magyarcsanádon tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk Csongrádi Egyházmegyei Területi Szervezete.

Ugyanezen a napon a Szigetszentmiklós-Újvárosi Református Egyházközségben tartotta presbiterképzését Szövetségünk Délpesti Egyházmegyei Területi Szervezete.

16-án a gödöllői Szent István Egyetem által szervezett Életkérdések sorozat alkalma volt, presbiterképzési elnökünk, *dr. Judák Endre* szervezésében.

20-21-én tartotta presbiteri konferenciáját az Erdélyi Református Egyházkerület Presbiteri Szövetsége Vámosgálfalván. Az alkalomról lapunk más helyén részletes beszámolót közlünk.

22-én tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk

- Észak-borsodi Egyházmegyei Területi Szervezete Ózdon. A téma „*A presbiter elköteleződése*” volt.

- Dél-borsodi Egyházmegyei Területi Szervezete Mezőcsáton. Az alkalom témája „*A keresztyén család helye a gyülekezetben és a világban*” volt.

- Északpesti Egyházmegyei Területi Szervezete Szadán, az Érdi, a Mátravidéki, a Dunamenti és a Börzsönyi kiskör presbiteri számára. A téma a „*Látogatás a gyülekezetekben*” volt.

23-án a Szent István Egyetem által szervezett Életkérdések sorozat alkalma volt, presbiterképzési elnökünk, *dr. Judák Endre* szervezésében.

28-án Magyarbólyon tartotta kisköri presbiteri konferenciáját Szövetségünk Baranyai Egyházmegyei Területi Szervezete.

Május

5-én volt Szövetségünk és a Magyarországi Református Nőszövetség 2. közös konferenciája Budapesten, a Dunamelléki Egy-

házkerület Székháza és Konferenciaközpontja dísztermében.

Ugyanezen a napon tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk Budapest-Déli Egyházmegyei Területi Szervezete, a Kispeszt Központi Egyházközség templomában.

7-én a Szent István Egyetem által szervezett Életkérdések sorozat alkalma volt, presbiterképzési elnökünk, *dr. Judák Endre* szervezésében.

14-én Batiz Lajos, Szövetségünk – 104 éves korában elhunyt – alapító tagjának búcsúztatásán Szövetségünket *dr. Szilágyi Sándor* tiszteletbeli elnök képviselte.

19-én Bácsfeketehegyen, a Szerbiai Református Keresztyén Egyház presbiteri konferenciáján *dr. Viczián Miklós* ügyvezető elnök és *dr. Szilágyi Sándor* tiszteletbeli elnök szolgált.

24-én ügyvezető elnöki értekezlet volt Szövetségünk irodájában.

26-án Sellyén tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk Baranyai Egyházmegyei Területi Szervezete.

Június

2-án volt a Bihari Református Egyházmegye presbiterképzése és Szövetségünk Bihari Egyházmegyei Területi Szervezetének alakuló közgyűlése Berettyószentmártonban. Az alakuló közgyűlést *dr. Szilágyi Sándor* tiszteletbeli elnökünk vezette és részt vett *Erdei Gábor*, Békési Egyházmegyei Területi Szervezetünk titkára is.

Ugyanezen a napon a Dunaharaszti Református Egyházközségben tartotta presbiterképzését Szövetségünk Délpesti Egyházmegyei Területi Szervezete.

10-én Presbiteri Családi Nap volt Kárpátalján, Tiszapéterfalván. Az alkalmon anyországi Szövetségünket *dr. Viczián Miklós* ügyvezető elnök képviselte.

Ugyanezen a napon Nekézsenyben tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk Észak-borsodi Egyházmegyei Területi Szervezete, „*A presbiter kísértései*” címmel.

15-17. között hagyományos presbiter találkozó volt Sárospatakon, a Teológiai Akadémián a korábbi években végzett hallgatók részvételével.

17-én presbiterek vasárnapja volt.

21-24. között Mezőtúron került megrendezésre Szövetségünk 21. Kárpát-medencei

Konferenciája. Az alkalomról lapunk más helyén részletes beszámolót közlünk.

29. és július 1. között a Református Napok Dunántúlon (REND) rendezvényén Szövetségünket *dr. Viczián Miklós* ügyvezető elnök, *dr. Judák Endre* presbiterképzési elnök, *Kerekes Ferenc Béla* őrségi képviselőnk és *Váci Gábor* szövetségi titkár képviselte.

Július

5-8. között Felsőőrött (Oberwart, Ausztria) tartotta ez évi konferenciáját a Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozói Szolgálat. A konferencián Szövetségünket *Váci Gábor* szövetségi titkár képviselte.

9-én készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztőbizottsága.

***

A szerkesztőbizottság következő ülésének időpontja: **2018. szeptember 17.** (hétfő). Megjelentetésre szánt írásait **szeptember 10-ig** kérjük megküldeni Szövetségünk bármely elérhetőségére.

PRESBITER

A Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: *Apostagi Zoltán*, *dr. Kelemenné Farkas Márta*, *dr. Kis Domokos Dániel*, *Kövespataki László*, *Margit István*, *dr. Ritoók Zsigmond*, *dr. Szilágyi Sándor*, *Váci Gábor*, *dr. Viczián Miklós*. Felelős szerkesztő és laptervező: *dr. Békefy Lajos PhD*. Felelős kiadó: *dr. Viczián Miklós*. Tördelés: *Heckmann Tamás*. Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Bp., Ráday u. 28. Tel.: 476-3211. E-mail címünk: szovetsseg@presbiter.hu. A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 2700 Ft, Európa országába 5000 Ft, a tengerentúlra 6000 Ft. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. *Lapunk fenntartását szolgáló adományait is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében!* Készítette a Szó-Kép Nyomdai Kft. Felelős vezető: a Kft. ügyvezető igazgatója. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

ISSN 2061-4632 (nyomtatott),
ISSN 2061-4640 (online)

Szövetségünk honlapjának címe:
www.presbiteriszovetsseg.hu

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztőbizottság véleményével!
Egy példány ára: 450 Ft

A MRPSZ KÉPZÉSI ÉS MISSZIÓI TERVE

2018

„ti magatok is mint élő kövek épüljétek fel lelki házzá, szent papsággá, hogy lelki áldozatokat ajánljatok fel, amelyek kedvesek Istennek Jézus Krisztus által.” (1Péter 2,5)

IMÁDSÁG, IMAKÖZÖSSÉG

(szüntelenül imádkozzatok)

PEDAGÓGUS MISSZIÓ

(Jézussal a szívben tanítani)

LÁTOGATÁS A GYÜLEKEZETBEN

(Jézus látogat általad)

HITVALLÁSAINK

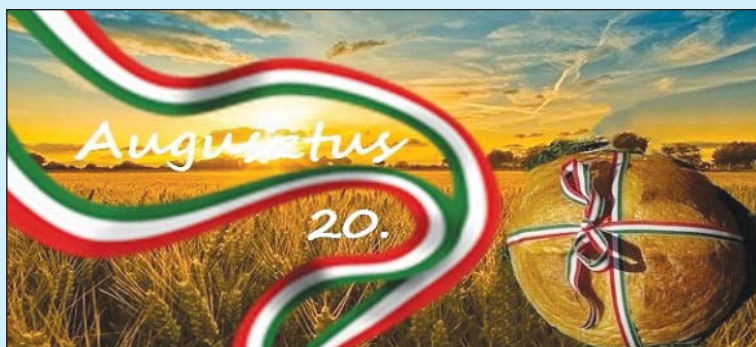
Heidelbergi Káté,
II. Helvét hitvallás
tanítása
(identitásunk, egységünk,
hitvédelmünk alapjai)

„A LÉLEK GYÜMÖLCSE PEDIG:
SZERETET, ÖRÖM, BÉKESSÉG, TÜRELEM, SZÍVESSÉG, JÓSÁG, HŰSÉG,
SZELÍDSÉG, ÖNMEGTARTÓZTATÁS” (Gal 5,22)

Kegyelmezz meg nemzetünknek!

400 éves református imádság
augusztus 20-ra

Örök, Felséges, Mindenható, kegyelmes Úr Isten, mi Urunk Jézus Krisztusnak dicsőséges Szent Atyja, nagy hálákat adunk mi te szent Felségednek kiváltképpen azért, hogy *a mi Nemzetünket az ördögnek sötét országából a te szerelmes Fiadnak dicsőséges országába általhoztad, üdvösséges ismeretdre juttattad*, és ennyi romlásunkra igyekvő hatalmas Nemzetségek dühössége ellen eddig kegyelmesen megtartottad. Hazánknak megmaradásáért vigyázó Fejedelmekkel, keresztyén Gondviselőkkal, igaz, hazaszerető tanácsos Urakkal s vitézlő népekkel meglátogattad. Könyörgünk viszont te Szent felségednek buzgó lelki állhatatossággal szent Fiadnak az Úr Jézus Krisztusnak nevében, hogy eddigi Atyai gondviselésedet ezután is tartsd meg mirajtunk, *s kegyelmezz meg Nemzetünknek és ne fizess minékünk a mi álnokságaink szerint*, hanem inkább a te véghetetlen nagy irgalmasságodból Nemzetünkben letelepített Anyaszentegyházadat igaz Istentiszteletteddel egyetemben az ördögöknek és e világi Istenteleneknek dühössége ellen tartsd meg mindvégiglen. Sőt fenyítsd meg kegyelmes Atyánk a magas egekből a te nagy nevednek káromlóit, szent tiszteletednek ellenzőit, és a te együgyű híveidnek üldözőit, kiknek minden igyekezetük, lám csak, a szörnyű vérontás. Elégeld meg régóta tartó nyomorúságainkat, bujdosásainkat, rettegéseinket, kárvallásainkat, üldöztetésünket, és vedd el rólunk ezt a nagy ínséget, és az ellenségnek mi reánk készített éles fegyverét fordítsd el mirólunk. *Ne hagyj azért elmerülni kicsiny Bárkádát*, ha immár megváltottad. Mert megszo-

kasodtak jól látod Úr Isten a mi ellenségeink. Ó, magasságban lakozó szent Isten kelj ki ezért mi mellettünk, és a te dicsőséges nagy nevedért s szabadíts meg minket. Ezért támassz minékünk minden időben Istenfélő hatalmas és győzedelmes igaz vallású fejedelmeket.

Akiket pedig most Isteni jóvoltodból adtál, azokat a mellettük lévő hasznos tanácsos Urakkal, igaz hazaszerető vitéz népekkel egyetemben áldd meg jó egészséges hosszú élettel, minden Istenes dologban szerencsés boldog előmenetellel, ellenségeken való teljes győzelemmel. Nevezet szerint igaz vallásunkért s megromlott hazánkért hadakozó sok rendbeli veszedelmek között lévő nemzetünknek mostani keresztyén Fejedelmét, hallgasd meg nagy háborúságainak napjain az ő könyörgésében. Teljesítsd, Ó könyörülő Isten, szent kívánságait, és igazgasd tanácsait, hogy amint eddig, úgy ezután is életének minden napjában lehessen e te tisztességednek oltalmazója, az igaz vallásnak plántálója azzal ellenkező tévelygéseknek gyomlálója és irtogatója. Gyomlálj ki Seregeknek Ura minden gyűlölséget, irigységet, haragtartást, árulást, bosszúállásra gerjedező indulatokat, és önts a szívünkbe az igaz Isteni és Atya-

fiúi szeretetnek, egyeségnek, békességnek, és Istenfélelemnek Lelkét, hogy nagy egyességben, békességben, szeretetben, és egyenlő akaratból vigyázhassanak és forgolódhassanak azokban melyek szent nevednek tisztességére, romlott hazánknak, maroknyi Nemzetünknek megmaradására szolgálnak...

(Melotai Nyilas István református püspök, 1571–1623)

Ha csak egy napot is kihagyok az imádságból, hitem lángolása megcsappan.

(Luther)

Az imádság a hit legkiválóbb gyakorlási lehetősége - az emberek érintkezésmódja Istennel - a kegyesek bizalmas beszélgetése a Mindenhatóval.

(Kálvin)